

Ohcejoga gieldda hálddahunjuolggadus

Gielddaráđdehus 28.11.2022 § 195

Váldostivra 15.12.2022 § 64

Fápmuibohtin 1.1.2023

Sisdoallu

I oassi Hálddahusa ja doaimma ordnen	6
1. Gieldda stivren	6
1 § Hálddahusnjuolggadusa heiveheapmi	6
2 § Gieldda stivrenvuogádat	6
3 § Áššemeannudeapmi gielddaráđdehusas	6
4 § Gielddaráđdehusa ságajođiheaddji barggut	6
5 § Gieldda gulahallan	6
2. Doaibmaorgánaorganisašuvdna	7
6 § Ohcejoga gieldda doaibmaorgánaorganisašuvdna	7
7 § Váldostivra	7
8 § Gielddaráđdehus	7
9 § Dárkkistanllávdegoddi	7
10 § Lávdegottit	7
11 § Gieldda fitnodatlágadus	7
12 § Válgadoaibmaorgánát	7
13 § Váikkuhandoaibmaorgánát	7
3. Bargoveahkaorganisašuvdna	8
14 § Bargoveahkaorganisašuvdna	8
15 § Gielddahoavda	8
16 § Doaibmasurggiid organisašuvdna ja barggut	8
17 § Doaibmasuorgehoavddat (=hálddahushoavddat)	8
18 § Boađussuorgehoavddat	8
19 § Doaibmaovttadagaid hoavddat	8
20 § Fitnodatlágádusa hoavda	9
4. Konsearnastivren ja soahpamušaid hálddašeapmi	9
21 § Konsearnanjunnošat	9
22 § Konsearnanjunnošiid barggut ja doaibmaválldi juohkin	9
23 § Soahpamušaid hálddašeapmi	9
5. Doaibmaorgánaid barggut ja doaibmaválldi juohku	10
24 § Gielddaráđdehusa barggut ja doaibmaválldi.	10
25 § Čuvgehuslávdegotti barggut ja doaibmaválldi.	10
26 § Eallinfápmo- ja teknihkalaš lávdegotti barggut ja doaibmaválldi	10
27 § Virgehálddašeaddji barggut ja doaibmaválldi	11
28 § Fitnodatlágádusa stivrra barggut ja doaibmaválldi	11
29 § Doaibmaválldi ovdos sirdin	11
30 § Doaibmaválldi mearrida áššegirjji addimis	12
31 § Ássi váldin gielddaráđdehusa gieđahallamii	12
32 § Ássi váldin lávdegotti gieđahallamii	12
33 § Váldingelbbolaš mearrádusa almmuheapmi	12
6. Doaibmaválldi bargoveahkaáššiin	12
34 § Gielddaráđdehusa oppalaš doaibmaválldi bargoveahkaáššiin	12
35 § Virggi vuodđudeapmi ja heaittiheapmi sihke virgenamahusa nuppástuhttin	12
36 § Virgegaskavuoda nuppástuhttin bargogaskavuotán	12

37 §	Gelbbolašvuodagaibádusat	13
38 §	Ohcanláhkai almmuheapmi	13
39 §	Bálvalangaskavuhtii váldin	13
40 §	Evttolaš välljenmearrádusa nannen	13
41 §	Virgái váldin go virgái välljejuvvon olmmoš eretcealká iežas ovdal virgedoaimmahusa álgima	13
42 §	Vihkedallanvuloš virge- ja bargofriiddjavuođat	13
43 §	Eará go vihkkedallanvuloš vergelobit	13
44 §	Virge- ja bargoeaktosoahpamuša vihkkedallanvuloš mearrádusaid heiveheapmi	14
45 §	Virgehálddašeddji sirdin nuppu virgegaskavuhtii	14
46 §	Siidodoaimmat	14
47 §	Virgehálddašeddji bargo- ja doaibmannávccaid čielggadeapmi	14
48 §	Virgedoaimmahusas dollen	14
49 §	Virgegaskavuoda ja bargogaskavuoda nuppástuhttin oasseáigásažžan	14
50 §	Lupmui bidjan	14
51 §	Bálvalangaskavuoda nohkan	15
52 §	Massán dietnasiid buhtten	15
53 §	Bálkká ruovttoluottabearran	15
7.	Áššegirjehálddahusa ordnen	15
54 §	Gielddaráđđehusa áššegirjehálddahusa barggut	15
55 §	Áššegirjehálddahusa njunuš virgehálddašeddji / doaibmaolbmo barggut	15
56 §	Lávdegotti / doaibmasuorggi áššegirjehálddahusa barggut	16
7 A	Gielalaš vuoigatvuođat	16
57 §	Ássiid ja bálvalusaid geavaheaddjiid gielalaš vuoigatvuođat gieldda hálddahusas	16
58 §	Gielalaš vuoigatvuođat gieldda doaibmamis	16
59 §	Gielalaš vuoigatvuođaid ollašuvvama čuovvun ja raporteren	16
II oassi	Ruhtadoallu ja gohcin	17
8.	Ruhtadoallu	17
60 §	Bušehtaárvalus ja ekonomiiplána	17
61 §	Bušehta ollašuhttin	17
62 §	Doaibmama ja ruhtadoalu čuovvun	17
63 §	Bušehtaárvalusa čadnivohta	17
64 §	Bušehta nuppástusat	17
65 §	Opmodaga luohpadeapmi ja láigoheapmi	18
66 §	Sihkkuplána dohkkeheapmi	18
67 §	Ruhtadoaimma dikšun	18
68 §	Mávssuin mearrideapmi	18
69 §	Áššegirjiid addimis bearran mávssut	18
9.	Olggaldas gohcin	18
70 §	Olggaldas ja siskkáldas gohcin	18
71 §	Dárkkistanlávdegotti čoahkkimat	19
72 §	Dárkkistanlávdegotti barggut ja raporteren	19
73 §	Čatnagasvuodaalmmuhusaide laktáseaddji barggut	19
74 §	Rehketdoallodárkkistanservoša välljen	19
75 §	Rehketdoallodárkkisteaddji barggut	19
76 §	Dárkkistanlávdegotti addin barggut	19

77 §	Rehketdoallodárkkistanmuitalus ja eará raporteren	20
10.	Siskkáldas gohcin ja riskkaidhálddašeami	20
78 §	Gielddaráđdehusa siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami barggut	20
79 §	Lávdegotti ja stivrra siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami barggut	20
80 §	Virgehálddašeaddjiid ja ovdaolbmuid siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami	20
81 §	Siskkáldas dárkkisteami barggut	21
III oassi Stivra		22
11.	Váldostivrra doaibman	22
82 §	Váldostivrra doaibmama ordnedeami	22
83 §	Váldostivrajoavkku čohkken ja váldostivrajoavkku namma	22
84 §	Nuppástusat váldostivrajoavkku čoahkus	22
85 §	Čohkkánortnet	22
12.	Váldostivrra čoahkkimat	23
86 §	Váldostivrra fásta čoahkkin ja elektrovnnalaš čoahkkin	23
87 §	Čoahkkinbovdehus	23
88 §	Evttohuslistá	23
89 §	Elektrovnnalaš čoahkkinbovdehus	23
90 §	Evttohuslisttá ja čuvvosiid almmustahttin gieldda fierbmesiidduin	24
91 §	Joatkkačoahkkin	24
92 §	Várreáirasa bovden	24
93 §	Mieldeorrun čoahkkimis	24
94 §	Čoahkkima lágalašvuhta ja mearridanváldi	24
95 §	Čoahkkima jođiheapmi	25
96 §	Ságajođiheami luohpadeapmi várreságadoallái	25
97 §	Gaskaboddosaš ságadoalli	25
98 §	Easttalašvuhta	25
99 §	Áššiid gieđadallanortnet	25
100 §	Sáhkavuorut	25
101 §	Maŋideapmi ja ášši máhcaheapmi válmmaštallamii	26
102 §	Evttohusat ja hálešteami loahpaheapmi	26
103 §	Almmá jienasteami haga šaddi mearrádusa gávnaheapmi	26
104 §	Jienasteapmái váldin evttohusat	26
105 §	Jienastanvuohki ja jienastanortnet	26
106 §	Jienasteami bohtosa gávvaheapmi	27
107 §	Doaibmabidjoálgga	27
108 §	Beavdegirjji ráhkadeapmi ja dárkkisteapmi	27
109 §	Mearrádusaid diehtunaddin gieldda olbmuide	27
13.	Eanetlohkoválga ja gorálaš válga	27
110 §	Válggaide guoski dábálaš mearrádusat	27
111 §	Eanetlohkoválga	28
112 §	Váldostivrra válgalávdegoddi	28
113 §	Evttohuslisttáid ráhkadeapmi	28
114 §	Evttohuslisttáid guođđin ja válgadoaimmahusa nammačuorvun	28
115 §	Evttohuslisttáid dárkkisteapmi ja vuigen	28
116 §	Evttohuslisttáid ovttahttin	28

117 §	Gorálaš válgga doaimmaheapmi	29
118 §	Gorálaš válgga bohtosa gávnaheapmi	29
14.	Lohkuváldostivraáirasa álgga- ja jearranvuoigatvuohta	29
119 §	Váldostivraáirasiid álgagat	29
120 §	Gielddaráđdehussii čujuhan láhkai gažaldat	29
121 §	Gažahandiibmu	29
IV	Oassi Mearrádusdahkan- ja hálddabusmeannudeapmi	31
15.	Čoahkkinmeannudeapmi	31
122 §	Mearrádusaid heiveheapmi	31
123 §	Doaimaorgánaid mearrádahkanvuogit	31
124 §	Elektronnalaš čoahkkin	31
125 §	Elektrovnalaš mearrádusdahkanmeannudeapmi	31
126 §	Čoahkkináigi ja -báiki	31
127 §	Čoahkkinbovdehus	32
128 §	Elektrovnalaš čoahkinbovdehus	32
129 §	Evttohuslisttá ja čuvvosiid almmustuhttin gieldda fierbmesiidduin	32
130 §	Joatkačoahkkin	32
131 §	Várrelahtun bovden	32
132 §	Mieldeorrun čoahkkimis	32
133 §	Gielddaráđdehusa ovddasteaddji eará doaibmaorgánain	33
134 §	Čoahkkima almmolašvuohta	33
135 §	Čoahkkima lágalašvuohta ja mearridanváldi	33
136 §	Gaskaboddosaš ságadoalli	33
137 §	Čoahkkima jođideapmi ja sáhkavuorut	33
138 §	Čoahkkinbovdehusas máinnaškeahates ášši giedahallan	33
139 §	Áššegiedahallit	33
140 §	Ovdanbuktin	34
141 §	Easttalašvuohta	34
142 §	Manjideapmi ja ášši máhcaheapmi válmmaštallamii	34
143 §	Evttohusat ja ságastallama loahpaheapmi	34
144 §	Jienasteami haga šaddi mearrádusa gávnaheapmi	35
145 §	Jienasteapmái váldin evttohusat	35
146 §	Jienasteapmi ja válga	35
147 §	Beavdegirjji ráhkadeapmi ja dárkkisteapmi	35
148 §	Mearrádusaid diehtunaddin gieldda lahtuide	36
149 §	Mávssut luohhámušdoaimma dikšumis	36
16.	Eará mearrádusat	37
150 §	Álggavuoigatvuohta	37
151 §	Álgaga giedahallan	37
152 §	Álgaga dahkkái addin diedđut	37
153 §	Áššegirjjiid vuolláičállin	37
154 §	Duodaštuslaš diehtunaddima vuostávdin	38

I oassi

Hálddahusa ja doaimma ordnen

1. Gieldda stivren

1 § Hálddahunjuolggadusa heiveheapmi

Ohcejoga gieldda hálddahusa ja doaimma ordnemis sihke mearrádusdahkan- ja čoahkkinmeannudanvugiin čuovvut dán hálddahunjuolggadusa mearrádusaid, jos lágas ii leat nuppeláhkai mearriduvvon.

2 § Gieldda stivrenvuogádat

Gieldda stivren vuodđuduvvá gielddastrategiijai, ekonomiiaplánii, bušettii sihke eará váldostivra mearrádusaide.

Váldostivra vástida gieldda doaimmas ja ekonomiijas, geavaha gieldda mearridanválddi ja sirdá doaimbaválddis hálddahunjuolggadusa mearrádusain.

Gielddaráđđehus vástida váldostivra mearrádusaid válmmaštallamis, ollašuhttimis ja lágalašvuoda bearráigeahčus.

Gielddaráđđehus stivre gieldda doaimma, hálddahusa ja ekonomiija. Gielddaráđđehus vástida gieldda doaimma oktiiheiveheamis ja oamasteaddjistivremis sihke gieldda bargoveahkapolitihkas ja fuolaha gieldda siskkáldas gohcimis ja riskkaidháldašeami ordnemis.

Gielddahoavda stivre gielddaráđđehusa vuložin hálddahusa, ekonomiijadikšuma ja eará doaimma. Gielddahoavda vástida áššiid válmmaštallamis gielddaráđđehusa gieđahallama várás.

3 § Áššemeannudeapmi gielddaráđđehusas

Gielddaráđđehusa áššemeannudeaddjin lea gielddahoavda. Go gielddahoavda lea eret dahje lea easttalaš, áššemeannudeaddjin doibme guhte lea su sadjásažžan mearriduvvon.

4 § Gielddaráđđehusa ságajođiheadji barggut

Gielddaráđđehusa ságajođiheadji

- stivre gielddastrategiija sihke gielddaráđđehusa doaimmaid ollašuhttima gáibidan politihkalaš oktasašbarggu ja ollašuhtta politihkalaš joavkkuiguin dan ságastallama maid áššiid gieđahallan gáibida sihke doallá heivvolaš vuogi mielde oktavuoda gieldda ássiide ja eará čanusjoavkkuide
- vástida gielddahoavdda hoavdasoahpamuša válmmaštallamis ja fuolaha gielddaráđđehusa ja váldostivrra laktimis válmmaštallanprosessii áššáigullelaš láhkai
- vástida das, ahte gielddahoavddaiguin čađahuvvo jahkásaččat ulbmil- ja árvoštallanságastallamat.

5 § Gieldda gulahallan

Gielddaráđđehus stivre gieldda doibmii guoski gulahallama. Gielddaráđđehus dohkkeha almmolaš rávvagiid gulahallama ja márkastima prinsihpain sihke nammada gulahallamis vástideaddji virgehálldašeaddjiid.

Doaimbaorgánat láchčet iežaset doibmasuorggis vejolašvuodaid čađačuovgi doaimbamii áššiid válmmaštallamis ja mearrádusdakkamis.

Gielddaráđdehus, lávdegottit, gielddahoavda sihke doaibmasurggiid njunuš virgehálldašeaddjit fuolahit, ahte gieldda ássit ja bálvalusiat geavaheaddjit oččot doarvái dieđuid válmmaštallama vuloš ja almmolaččat mearkkašahhti áššiin ja sáhttet oassálastit ja váikkuhit dáid áššiid válmmaštallamii. Gulahallamis geavahuvvo čielga ja áddehahtti giella ja vuhtii váldojit gieldda iešguđet ássiyoavkkuid dárbbut sihke sámi giellalágas čuovvu sámeielat gieldalaččaid vuoigatvuođat.

2. Doaibmaorgánaorganisašuvdna

6 § Ohcejoga gieldda doaibmaorgánaorganisašuvdna

Govvádus gieldda doaibmaorgánaorganisašuvnnas lea hálddahunjuolggadusa čuovusin.

7 § Váldostivra

Váldostivrras leat 15 áirasa. Váldostivrra ságajođiheaddjiid guoski mearrádusat leat 85 §:s.

8 § Gieldaráđdehus

Gielddaráđdehusas leat 7 lahtu, geain váldotivra vällje gielddaráđdehusa ságajođiheaddji ja várreságajođiheaddji. Juohke lahtus lea persovnnalaš várrelahttu.

9 § Dárkkistanlávdegoddi

Dárkkistanlávdegottis leat 3 lahtu, geain váldotivra vällje lávdegotti gielddaráđdehusa ságajođiheaddji ja várreságajođiheaddji. Juohke lahtus lea persovnnalaš várrelahttu. Ságajođiheaddji ja várreságajođiheaddji galget leat áirasat. Juohkehaš lahtus lea persovnnalaš várrelahttu.

10 § Lávdegottit

- Čuvgehuslávdegottis leat 7 lahtu.
- Eallinfápmo- ja teknihkalaš lávdegottis leat 9 lahtu.

Váldostivra vällje lávdegottiid lahtuin ságadoalli ja várreságadoalli. Lávdegotti juohke lahtus lea persovnnalaš várrelahttu.

11 § Gieldda fitnodatlágadus

Lasihuvvo dárbbu mielde.

12 § Válgadoaibmaorgánát

Guovddášválgalávdegottis, válgalávdegottis ja válgadoaibmagottiin mearriduvvo válgalágas.

13 § Váikkuhandoaibmaorgánat

Gielddas lea nuoraidstivra, boarrásiidráđdi ja lápmásiidráđdi, maid čoahkus, ásaheamis ja doaibmanvejolašvuođain mearrida gielddaráđdehus.

3. Bargoveahkaorganisašuvdna

14 § Bargoveahkaorganisašuvdna

Govvádus gieldda bargoveahkaorganisašuvnnas lea hálddahunjuolggadusa čuovusin.

15 § Gielddahoavda

Gielddahoavda vástida gielddaráđdehusa doaibmasuorggi doaimmas sihke stivre ja ovddida doaimmaid gielddaráđdehusa vuollásažžan.

Gielddaráđdehus mearrida gielddahoavdda sadjásačča, guhte dikšu gielddahoavdda bargguid go gielddahoavda lea eret dahje easttalaš.

16 § Doaibmasurggiid organisašuvdna ja barggut

Gielddaráđdehus mearrida doaibmasurggiid gaskasaš bargojuogus dáiinna oasiin go hálddahunjuolggadusas ii leat áššis mearriduvvon.

17 § Doaibmasuorgehoavddat (=hálddahushoavddat)

Gieldda doaimmat ja bargoveahka juohkásit

- dárkkistanlávdegotti vuollásaš ruhtadoallo dárkkisteapmái
- gielddaráđdehusa vuollásaš guovddášhálddahussii
- čuvgehuslávdegotti vuollásaš čuvgehusdoibmii
- eallinfápmo- ja teknihkalaš lávdegotti vuollásaš eallinfápmo doibmii ja teknihkalaš doibmii

Hálddahusossodaga doaibmasuorgehoavda lea gielddahoavda, guhte heiveha oktii sierra doaibmasurggiid doaimma. Čuvgehusdoaimma buresveadjinhoavda, teknihkalaš doaimma giddodathoavda, eallinfápmo doaimma eallinfápmo hoavda. Doaibmasuorgehoavda/hálddahushoavda vástida iežas doaibmasuorggi/hálddahusgotti doaimmas sihke stivre ja ovddida doaimma gielddaráđdehusa, gielddahoavdda ja lávdegotti vuollásažžan.

Doaibmasuorgehoavda oassálastá doaibmasurggiid gaskasaš oktasaš bargui ja fuolaha bealistic doaibmasuorgerájáid rasttildeaddji dieđujohtimis.

Dárkkistanlávdegoddi vuollásaš doaimmas ii leat doaibmasuorgehoavda/hálddahushoavda.

Gielddaráđdehus mearrida doaibmasuorgehoavdda /hálddahushoavdda sadjásačča, guhte dikšu doaibmasuorgehoavdda/hálddahushoavdda bargguid dallego son lea eret dahje easttalaš.

18 § Boađussuorgehoavddat

Boađussuorgehoavda vástida boađussuorggi doaimmas sihke stivre ja ovddida doaimma gielddaráđdehusa, lávdegotti ja doaibmasuorgehoavdda vuollásažžan.

Áššáiosolaš doaibmasuorgehoavda mearrida boađussuorgehoavdda sadjásačča, guhte dikšu boađussuorgehoavdda bargguid dallego son lea eret dahje.

19 § Doaibmaovttadagaid hoavddat

Doaibmaovttadaga hoavda vástida doaibmaovttadaga doaimmas sihke stivre ja ovddida doaimma boađussuorgehoavdda vuollásažžan.

Áššáiosolaš boađussuorgehoavda mearrida doaibmaovttadaga hoavdda sadjásačča, guhte dikšu boađussuorgehoavdda bargguid dallego son lea eret dahje easttalaš.

20 § Fitnodatlágádusa hoavda

Lasihuvvo dárbbu mielde.

4. Konsearnastivren ja soahpamušaid hálddašeapmi

21 § Konsearnanjunnošat

Gieldda konsearnanjunnošiidda gullet gielddaráđđehus sihke gielddahoavda.

22 § Konsearnanjunnošiid barggut ja doaibmaválldi juohkin

Gielddaráđđehus

- ovddasvástádus oamasteaddjipolitihka, oamasteaddjistivrema prinsihpaid ja konsearnarávvaga ovddideamis ja válmmaštallamis váldostivrii
- ovddasvástádus oamasteaddjistivrema ollašuttimis ja organisere konsearnajodiheami ja konsearnagohcima
- mearrida konsearnanjunnošiidda gullelaš virgehálddašeaddjiid iešguđe vuolleservoša- ja osolašvuohtaservoša guoski bargujuogu
- addá váldostivrii jahkebeale gaskkaid raportta fitnodatserviid ulbmiliid ollašuvvamis ja ekonomalaš dili ovdáneamis sihke árvvoštallama boahteáiggi ovdáneamis ja riskkain
- árvvoštallá jahkásaččat oamasteaddjistivrema boađuslašvuođa gieldakonsearna oppalaš ovddu ollašuvvama, riskkaidhálddašeami ja meannudanvugiin dáfus ja dagaha olggobeale olbmui árvvoštallama oktii váldostivrabajis
- gieđahallá árvvoštallama bohtosiid ja jurddabohtosiid váldostivra ságajodiheaddjiiguin.
- čuovvu ja árvvoštallá fitnodatserviid ulbmiliid ollašuvvamis ja ekonomalaš dili ovdáneami ja dahká daid vuodul dárbbu mielde evttohusaid gielddaráđđehussii
- addá gieldda ovdaoivila konsearnarávvaga eaktudan áššiin
- ovddasvástida vuolleservošiid stivrraid lahtuid nammadanproseassas
- nammada gieldda evttohasaid vuolleservošiid stivrraide
- nammada fitnodatsearveovddasteaddjiid ja addá sidjiide oamasteaddjistivrema eaktudan doaibmarávvagiid.

Gielddahoavdda bargun lea doibmet konsearnna hoavdan ja aktiivvalaš oamasteaddjistivremiin veahkehit iežas stivrema vuloš fitnodatserviid hálddahussii ja doaimmaide.

23 § Soahpamušaid hálddašeapmi

Gielddaráđđehus ovddasvástida soahpamušaid hálddašeami ja soahpamušgohcima ordnemis, addá dárkilut rávvagiid soahpamušhálddašeamis sihke mearrida soahpamušaid iežas doaibmasuorggis vástuolbmuid.

Lávdegoddi mearrida soahpamušaid iežas doaibmasuorggi vástuolbmuid.

5. Doaibmaorgánaid barggut ja doaibmaválddi juohku

24 § Gielddaráđdehusa barggut ja doaibmaválddi.

Áššemeannudeaddjin doibme gielddahoavda.

Gielddaráđdehus stivre gieldda doaimma ja vástida gieldalágas mearriduvvon bargguin sihke mearrida čuovvovaš iežas doaibmasuorggi gullevaž áššiin:

1. gieldda kássaváriid investerenvuođđojurdagiid dohkkeheapmi
2. loana váldin
3. dearvvasvuođa ja buresveadjima ovddideami koordineren ja stivren
4. eanageavaheami strategalaš ja oppalašplánen
5. sajádatláva nuppástus, dalle go dat ii leat mearkkašahtti
6. eanageavahan- ja huksenlága (171 §:a) čuovvu spiehkastanváldi ja addojuvvon cealkámušat
7. čilgehusa addin váldostivrra mearrádusas go gielddaráđdehus sáhtta leat ovtta oaivilis váldostivrra mearrádusain
8. bargoveaga vahátbuhtadusvásttus mearrideapmi
9. gieldda opmodat-, bargoveahka- ja doaibmariskkaid dáhkádusvuođđojurdagiid nannen
10. bargoveahkahálddahusa vuođđojurdagat

25 § Čuvgehuslávdegotti barggut ja doaibmaválddi.

Áššemeannudeaddjin doibmá buresveadjinhoavda.

Čuvgehuslávdegoddi stivre ja ovddida iežas vuollásaš doaibmasuorggi ja vástida bálvalusaid buođuslaš ordnemis suoma- ja davvisámegillii nu mo lánka geatnegahtta. Lávdegoddi čuovvu ja árvvoštallá bálvalusaid váikkuhanmuni ja várre ássiide ja geavaheaddjiide vejolašvuođa oassálastit bálvalusaid plánemii ja ovddideapmai.

Lávdegoddi ovddasta gieldda ja geavaha gieldda hállanválddi iežas doaibmasuorgái gullevaž áššiin.

Lávdegoddi mearrida čuovvovaš doaibmasuorgásis gullevaž áššiin:

1. vuođđooahpahušlága mielásaš ovda- ja vuođđooahpahus
2. vuođđooahpahušlága mielásaš skuvllalaččaid iđit- ja eahketbeaivedoaibma
3. logahatlága mielásaš logahatskuvlen ja eará nuppi dási skuvlen
4. friddja čuvgehusbarggus ja dáidaga vuođđooahpahušas addojuvvon lágaid mielásaš skuvlen
5. girjerádjo- ja diehtobálvlausat, kulturgoaibma, lihkan - ja nuoraiddoaibma
6. árrabajásgeassin
7. ovddidanfidnodoaibman
8. dearvvasvuođa ja buresveadjima ovddideami koordineren ja jođiheapmi

26 § Eallinfápmo- ja teknihkalaš lávdegotti barggut ja doaibmaválddi

Áššemeannudeaddjin leaba eallinfápmohoavda ja teknihkalaš doaimma hoavda iežaska doaibmasuorggi áššiin. Áššemeannudeaddjin eanageavahan- ja huksenlágas meroštallon áššiin doaimmá huksendárkkisteaddji, geas lea dain virgeovddasvástáduš.

Elinvoima- ja teknihkalaš lávdegoddi stivre ja ovddida iežas vuloš doaibmasuorggi ja ovddasvástida bálvalusaid boađuslaš ordnemis. Lávdegoddi čuovvu ja árvoštallá bálvalusaid váikkuheami ja várre ássiide ja geavaheadjiide vejolašvuođa oassálastit bálvalusaid plánemii ja ovddideapmái.

Lávdegoddi ovddasta gieldda ja geavaha gieldda hállanválddi iežas doaibmasuorggi gullevaž áššiin.

Lávdegoddi mearrida čuovvovaš doaibmasuorgásis gullevaž áššiin:

1. aláhus- ja fitnodatbálvalusat
2. dálanguovlohálddahusa bálvalusat, šibitdálkkodanfuolahus sihke dasa laktáseaddji lágaid čuovvu eiseváldi-, lohpe- ja gohcinbarggut (oktasašdoaibmaguovlu Anár gielddain)
3. ovddidanfidnodoaibma ja -bálvalusat
4. rádjeguovlooktasašbargobálvalusat ja oktasašbálvalusaid bálvalusat
5. turismarávven ja guovlomárkanastin
6. ealáhuspolitihkalaš ovdogohcin ja muu eará ealáhusdoaimma doarju doaibma ovttas gielddaráđdehusain
7. bargguiduvvama ovddideaddji oktasašbálvalusat, geatnegahttonbargguiduhttin ja vihkkedallanvuloš bargguiduhttinbálvalus (sirdásit vuodđodorvolávdegottis eallinfápmo- ja teknihkalaš lávdegoddi)
8. giddodatdoaibma, huksen, sadjebálvalandoaibma, priváhtageaidnodáhpáhusat
9. sajádatlávvanuppástus ja birrasa plánen
10. doaibmat eanageavahan - ja huksenlága čuovvu huksenbearráigeahččaneiseváldin
11. johtolatjođáhagaid, gáhtaid ja almmolaš guovlluid bearráigeahččan
12. birasdearvasvuodafuolahusa ja birassuodjalusa eiseváldi-, lohpe- ja gohcinbarggut

Eallinfápmo- ja teknihkalaš lávdegotti doaibmasuorgái gullet dálanguovloaláhusvirgeoapmahačča barggut dikšojuvvojit Anára ja Ohcejoga guovllus Anára sosiála- ja dearvasvuoda- lávdegotti birasjuhkosis, mii vuodđuduvvá Anára ja Ohcejoga gaskasaš oktasašdoaibmasoahpamuššii.

Teknihkalaš lávdegoddi doaibma eanageavahan- ja huksenlága 13 a logu (Eanačáziid guoski sierra mearrádušat) oaivildan mánggalahtot doaibmaorgánan.

27 § Virgehálldašeddi barggut ja doaibmaváldi

Virgehálldašeddi bargguin ja doaibmasuorggis, jos dain ii leat mearriduvvon omd. virggi vuodđudeami oktavuodas, mearrida doaibmasuorgehoavda dahje doaibmasuorgehoavddat ovttas. Oktii heivehuvvon áššiin mearrádušváldi lea gielddahoavddas.

28 § Fitnodatlágádusa stivrra barggut ja doaibmaváldi

Lasihuvvo dárbbu mielde.

29 § Doaibmaválddi ovddos sirdin

Doaibmaorgána sáhtta sirdit dasa dán logus mearriduvvon doaibmaválddi ovddos iežas vuloš virgeoapmahažžii. Dat, geasa doaibmaváldi lea sirdojuvvon, ii sáhte šat sirdit doaibmaválddi ovddos.

30 § Doaimaváldi mearrida áššegirjji addimis

Váldostivra áššegirjjiid guoski diehtobivdagiid čoavdá váldostivrra čállin mearriduvvon virgehálldašeadji.

Doaimaorgána sáhtta iežas mearran viidodagas sirdit áššegirjji addima guoski virgeoapmahačča čoavdinválddis iežas vuloš virgehálldašeadjai.

31 § Ássi váldin gielddaráđdehusa gieđahallamii

Ášši váldimis gielddaráđdehusa gieđahallamii sáhtta mearridit gielddaráđdehus, gielddaráđdehusa ságajođiheaddji ja gielddahoavda.

32 § Ássi váldin lávdegotti gieđahallamii

Ášši sáhtta gielдалága 92 §:a mielde váldit lávdegotti gieđahallamii, jos ii leat almmuhuvvon ášši váldimis gielddaráđdehusa gieđahallamii.

Ášši váldimis lávdegotti gieđahallamii sáhtta mearridit lávdegotti ja dan ságajođiheaddji lassin lávdegotti áššemeannudeaddji.

33 § Váldingelbbolaš mearrádusa almmuheapmi

Gielddaráđdehusa vuloš virgeoapmahaš galgá almmuhit gielddaráđdehussii dahkan váldingelbbolaš mearrádusain earet dakkáraš áššiid dahje áššejoavkkuid, main gielddaráđdehus lea mearridan, ahte dat ii geavat váldinvuoigatvuođa.

Lávdegotti vuloš virgeoapmahaš sihke lávdegotti juogus galgá almmuhit lávdegoddi dahkan váldingelbbolaš mearrádusain earet dakkáraš áššiid dahje áššejoavkkuid, main lávdegoddi lea mearridan, ahte dat ii geavat váldinvuoigatvuođa.

Almmuhusa galgá dahkat njealji beaivvi siste beavdegirjji dárkkisteamis. Jos beavdegirji ii dárkkistuvvo, mearreáigi rehkenastojuvvo beavdegirjji vuolláičállimis.

Almmuhus dahkkojuvvo elektrovnnalaččat gielddaráđdehusa (ja lávdegotti) ságajođiheaddjai ja áššemeannudeaddjai.

Mearrádusat dain áššiin, main ii dárbbas almmuhit, sáhtta váldinvuoigatvuođa easttekeahhtá ollašuhhtit, jos ovttaskas dápáhugas ii leat almmuhuvvon ášši váldimis gielddaráđdehusa (dahje lávdegotti) gieđahallamii.

6. Doaimaváldi bargoveahkaáššiin

34 § Gielddaráđdehusa oppalaš doaimaváldi bargoveahkaáššiin

Jos doaimaválddis bargoveahkaáššiin ii leat ásahuvvon lágas iige mearriduvvon hálddahunjuolggadusas, doaimaváldi lea gielddaráđdehusas.

35 § Virggi vuodđudeapmi ja heaittiheapmi sihke virgenamahusa nuppástuhttin

Váldostivrra mearrida virggi vuodđudeamis ja heaittiheamis sihke virgenamahusa nuppástuhttimis.

36 § Virgegaskavuoda nuppástuhttin bargogaskavuohan

Gielddaráđdehus mearrida virgegaskavuoda nuppástuhttimis bargogaskavuohan.

37 § Gelbbolašvuodagaibádusat

Gielddahoavdda virggi gelbbolašvuodagaibádusain mearrida váldostivra.

Eará virggiid gelbbolašvuodagaibádusain mearriduvvo go virgi vuodđuduvvo

Jos olmmoš váldo virgegaskavuhtii almmá, ahte doaimma várás lea vuodđuduvvon virgi, gelbbolašvuodagaibádusain mearrida gielddaráđdehus.

38 § Ohcanláhka almmuheapmi

Virggi dahje virgegaskavuoda almmuha ohcanláhka virgegaskavuoda váldimis mearrideaddji virgeoapmahaš. go virgegaskavuhtii váldimis mearrideaddji virgeoapmahaš lea váldostivra, virggi dahje virgegaskavuoda almmuha goittotge ohcanláhka gielddaráđdehus.

39 § Bálvalangaskavuhtii váldin

Váldostivra mearrida gielddahoavdda, buresveadjinhoavda, eallinfápmohavdda sihke giddodathavdda válljemis.

Gielddaráđdehus ja lávdegoddit mearridit iežaset vuollásaš virgehálldašeaddjiid ja bargiid válljemis ja eretcealkimis.

Geahččalanáiggi mearrideamis dahje soahpamis ja geahččalanáiggi bistináiggi mearrida dat, gii váldá bálvalangaskavuhtii.

40 § Evttolaš válljenmearrádusa nannen

Evttolaš válljenmearrádusa nanne bálvalangaskavuhtii váldimis mearridan virgeoapmahaš. Váldostivrra evttolaš válljenmearrádusa nanne goittotge gielddaráđdehus. Doaibmaorgána válljema nanne doaibmasuorgehoavda.

Evttolaš válljenmearrádusa fámojuvva meroštallá mearrádusain bálvalangaskavuhtii váldimis mearridan virgeoapmahaš.

41 § Virgái váldin go virgái válljejuvvon olmmoš eretcealká iežas ovdal virgedoaimmahaš álgima

Jos virgái dahje virgegaskavuhtii, mii leamašan ohcanláhka, válljejuvvon olmmoš eretcealká iežas ovdal virgedoaimmahaš álgima, iige várresadjái leat válljejuvvon giige, de sáhtta virgehálldašeaddji válljet daid virggi dahje virgegaskavuoda ohcan olbmuid joavkkus, geat almmuhit, ahte ohcamuš lea ain fámus.

42 § Vihkedallanvuloš virge- ja bargofriddjavuodát

Gielddaráđdehus mearrida gielddaráđdehusa ja lávdegotti áššemeannudeaddjiid badjel jagi virgelobi mieđiheamis. Gielddahoavdda badjel vahku virgelobiin mearrida gielddaráđdehusa ságajođiheadji. Gielddahoavda ja hálldahushoavdat mieđihit eanemustá 6 mánotbaji vihkedallanvuloš bálkkáhis virgelobiid dahje bargolobiid. Badjel jagi vihkedallanvuloš bálkkáhis virgelobiid ja bargofriddjavuoda mieđiha dat, guhte doibmii lea válljen earet eará váldostivrra válljen virgehálldašeaddjiid, geaid virgelobiid mieđiha gielddaráđdehus. Virgelobiid ja bargofriddjavuoda mieđiheamis berre čuovvut gielddaráđdehusa dohkkehan bargoveahkarávva.

43 § Eará go vihkedallanvuloš virgelobit

Gielddaráđdehusa ságajođiheadji mieđiha gielddahovdii sihke gielddahoavda ja eará hoavdat mieđihit iežaset vuollásaččaide eará go vihkedallanvuloš virgelobiid dahje bargoluomuid.

44 § Virge- ja bargoeaktosoahpamuša vihkkedallanvuloš mearrádusaid heiveheapmi

Juos dán logus ii leat nuppe láhkai mearriduvvon, virge- ja bargoeaktosoahpamuša vihkkedallanvuloš mearrádusaid heiveheamis mearrida gielddaráđdehus gielddahoavdda ja áššemeannudeaddjiid oasil. Earáid oasil báikká ja eará ekonomalaš ovddu guoski vihkkedallanvuloš mearrádusaid dahká dat, guhte olbmo lea doibmii válljen. Dáhpáhusain, main lea vejolaččat váikkuhus earáid báikkáide, áššis mearrida dat virgehálldašeaddji, gean bargun gielddaráđdehus lea mearridan bálkááššiid kontáktaolbmo bargguid.

Earáin go hálddahunjuolggadus máinnašuvvon vihkkedallanvuloš mearrádusaid heiveheamis sáhtttá gielddaráđdehus dahje doaibmaorgána gielddaráđdehusadohkkehan vuodđojurdagiid mielde sirdá doaibmaválddis gielddahovdii, doaibmasuorgehovdii, boađusguovlohovdii, doaibmaovttadaga hovdii dahje eará virgehálldašeaddjiide.

45 § Virgehálldašeaddji sirdin nuppu virgegaskavuhtii

Virgehálldašeaddji sirdimis nuppi virgegaskavuhtii gielddaid virgehálldašeaddjilága 24 §:n vuodul mearrida virgeoapmahaš, geas lea doaibmaváldi guktuide virgegaskavuodaide váldimis. Jos doaibmaváldi lea eará virgeoapmahaččaš, sirdimis mearrida gielddaráđdehus.

46 § Siidodoaimmat

Siidodoaimmalohpeohcamuša čoavdá ja siidodoaimmalobi šluhttemis sihke siidodoaimma vuostávdima ja doallama gieldimis mearrida dat doaibmaorgána, man vuollásaš olmmoš lea.

47 § Virgehálldašeaddji bargo- ja doaibmannávccaid čielggadeapmi

Gielddaráđdehusa ságajođiheaddji mearrida gielddaid virgehálldašeaddjilága 19 §:a vuodul dearvvasvuodadili guoski dieđuid bivdimis gielddahoavddas sihke gielddahoavdda mearrideamis dearvvasvuodadili guoski dárkkistemiide ja dutkamusaide.

Hoavda (virgehálldašeaddji) mearrida gielddaid virgehálldašeaddjilága 19 §:a vuodul dearvvasvuodadili guoski dieđuid bivdimis iežas vuollásaš virgehálldašeaddjis sihke virgehálldašeaddji mearrideamis dearvvasvuodadili guoski dárkkistemiide ja dutkamusaide.

48 § Virgedoaimmahusas dollen

Váldostivrra mearrida gielddahoavdda virgedoaimmahusas dollemis

Gielddaráđdehus ja lávdegoddi mearridit iežas vuollásačča virgedoaimmahusas dollemis.

Gielddahoavda sáhtttá ovdal gielddaráđdehusa čoahkkima mearridit gielddaráđdehusa vuollásaš virgehálldašeaddji gaskaboddasaš virgedoaimmahusas dollemis.

Áššemeannudeaddji sáhtttá ovdal lávdegotti čoahkkima mearridit lávdegotti vuollásaš virgehálldašeaddji gaskaboddasaš virgedoaimmahusas dollemis.

49 § Virgegaskavuoda ja bargogaskavuoda nuppástuhttin oasseáigásažžan

Virgegaskavuoda ja bargogaskavuoda nuppástuhttimis oasseáigásažžan mearrida bálvalusgaskavuhtii váldi virgeoapmahaš.

50 § Lupmui bidjan

Gielddaráđdehus mearrida bargoveaga lupmuibidjama vuodđojurdagiin.

Virgehálldašeaddji ja bargi lupmuibidjamis doaisttázii dahje mearreáigái mearrida hoavda gielddaráđdehusa mearridan vuodđojurdagiid mielde.

51 § Bálvalangaskavuođa nohkan

Bálvalangaskavuođa loahpaheamis geahččalanáigge, eretcealkimis, burgimis jaburgima doalaheamis mearrida bálvalangaskavuhtii váldi virgeoapmahaš.

Virgehálldašeaddji almmuhus virgegaskavuođa eretcealkimis ja bargi almmuhus bargogaskavuođa eretcealkimis almmuhit bálvalangaskavuođa váldimis mearrádusa dahkan virgeoapmahačča dihtui.

52 § Massán dietnasiid buhtten

Virgehálldašeaddjái gielddaid virgehálldašeaddjilága 45 §:a vuodul máksojuvvon buhtadusas mearrida ág. doaibmasuorggi áššemeannudeaddji.

53 § Bálkká ruovttoluottabearran

Dárbbasmeahttumit máksojuvvon bálkká dahje eará virgegaskavuođas čuovvu ruđalaš ovddu ruovttoluottabearramis mearrida ág. doaibmasuorggi doaibmaorgána áššemeannudeaddji.

7. Áššegirjehálddahusa ordnen

54 § Gielddaráđdehusa áššegirjehálddahusa barggut

Gielddaráđdehus vástida das, ahte áššegirjehálddahusa rávvagat, geavadagat, vásttut ja gohcin lea meroštallojuvvon gieldda eará bargguin sihke

- ovddasvástida buorre diehtohálldašanvuogis ja buorre buriid heaggadieđuid giedahallama ollašuhhtimis
- mearrida gieldda áššegirjehálddahusa stivrejeaddji virgehálldašeaddji dahje doaibmaolbmo
- addá dárkkít mearrádusaid áššegirjehálddahusa dikšumis ja áššegirjehálddahusa stivrejeaddji virgehálldašeaddji/doaibmaolbmo, doaibmasurggiid sihke doaibmasurggiid áššegirjehálddahusas vástideaddji olbmuid bargguin
- mearrida diehtostivrenplána (TOS, eAMS, AMS) almmolaš vuodđojurdagiin (sisdoallu, ráhkadeami vásttut, nannen geavahussii, bearráigeahččan ja čuovvun)
- namaha gieldda arkiivaráhkadeaddjit ja registraradoallit, jos hálddahusnjuolggadusas ii leat mearriduvvon registraradoalli.

55 § Áššegirjehálddahusa njunuš virgehálldašeaddji / doaibmaolbmo barggut

Áššegirjehálddahusa stivrejeaddji virgehálldašeaddji/doaibmaolmmoš stivre gielddaráđdehusa vuollásažžan áššegirjehálddahusa ja vástida gieldda bissovaččat vurkejuvvon áššegirjedieđuin sihke

- ovddasvástida gielddaráđdehusa áššegirjehálddahusa virgeoapmahašbargguid válmmaštallamis ja ollašuhhtimis
- stivre ja ovddida áššegirjehálddahusa oassin gieldda dieđuhálldašeami
- dohkkeha gieldda diehtostivrenplána
- ovddasvástida guovddášarkiivvas ja áššegirjiin, mat vurkejuvvojit bissovaččat

- ráhkada gieldda áššegirjehálddahusa rávvaga ja bearráigeahččá, ahte barggut dikšojuvvojit rávvagiid mielde
- fuolaha áššegirjehálddahussii laktáseaddji skuvlemis ja rávvemis.

56 § Lávdegotti / doaibmasuorggi áššegirjehálddahusa barggut

Lávdegoddi/doaibmasuorgi fuolaha iežas doaibmasuorggi áššegirjedieđuid dikšumis addojuvvon mearrádusaid ja rávvagiid mielde sihke namaha áššegirjehálddahusa vástuolbmo iežas doaibmasuorggis.

7 A Gielalaš vuoigatvuođat

57 § Ássiid ja bálvalusaid geavaheaddjiid gielalaš vuoigatvuođat gieldda hálddahas

Sámi giellalága ulbmilin lea dáfustis dorvvastit vuođđolágas dorvvastuvvon sápmelaččaid vuoigatvuođa doalahit ja ovddidit iežaset giela ja kultuvrra. Sámi giellaláhka heivehuvvo ollásit Ohcejoga gieldda doaibmaorgánii sihke dakkár gielddaovttastumiid doaibmaorgánaide, gos Ohcejoga gieldda lea lahttun.

Ohcejoga gielddas sámegielagiid ossodat lea stuorát go 1/3, ja gieldda hálddahas ja doaimmaid ordnemis sihke gulahallamis galgá váldit vuhtii sáme- ja suomagielat ássiid ja bálvalusaid geavaheaddjiid gielalaš vuoigatvuođaid. Gieldda bálvalusaid galgá ordnet nu, ahte ássiid ja bálvalusaid geavaheaddjiid nákke bálvalit sin iežaset gillii, sáme- dahje suomagillii, gieldda bargosurrggiin.

Gieldda ássis lea vuoigatvuohta geavahit sámegiela gieldda fállan bálvalusain, ja jos virgebargi dahje bargi ii máhte sámegiela, de galgá son fuolahit dulkomis áššehasa gielalaš vuoigatvuođaid ollašuhttima várás.

Sámegiela bidjamis virggi dahje doaimma dohkálašvuođagáibádussan mearriduvvo sámi giellalágas. Sámegiela dáidu gehččojuvvo álo earenoamáš ovdun, vaikke dat ii leat biddjon virggi, doaimma dahje barggu dohkálašvuođagáibádussan.

Doaibmaorgánaid čoahkkinbovdehusa, evttohuslisttu ja beavdegirjji ráhkadeamis sihke gulahallamis ja gieldda ássiide oaivvilduvvon dieđiheamis sáme- ja suomagillii mearriduvvo sámi giellalágas.

58 § Gielalaš vuoigatvuođat gieldda doaibmamis

Gieldda doaibmamis galgá doarvái bures dorvvastit lágas ásahuvvon gielalaš vuoigatvuođaid ollašuvvama.

Ordnedettiin bálvalusaid oastobálvalussan galgá soahpamuššii váldin mearrádusaiguin sihkarastit, ahte bálvalusa geavaheaddjiid giellalágas čuovvu gielalaš vuoigatvuođat ollašuvvet seamma láchkai go dat galget ollašuvvat gielddas.

59 § Gielalaš vuoigatvuođaid ollašuvvama čuovvun ja raportereren

Gielddaráđđehus ja lávdegottit čuvvot doaibmasuorggisteaset gielalaš vuoigatvuođaid ollašuvvama. Lávdegottit raporterejit jahkásaččat čuovvuma bohtosiin gielddaráđđehussii. Gielddaráđđehus raportere váldostivrii. Gielddaráđđehus addá dárkilut rávvagiid raporteremis.

II oassi

Ruhtadoallu ja cohcin

8. Ruhtadoallu

60 § Bušeahtaárvalus ja ekonomiiplána

Gielddaráđdehus dohkkeha plánenrámaid ja bušeahtaárvalusa ráhkadanrávvagiid.

Doaibmaorgánat ráhkadit iežaset bušeahtaárvalusa.

Váldostivra dohkkeha bušeahtaárvalusas doaibmaorgánii čadni bargoguovdasaš doaimmaid ja ruhtadoalu ulbmiliid sihke daidda dárbašlaš mearreruđaid ja boahto- árvalusaid sihke gielldakonsearna doaimmaid ja ruhtadoalli ulbmiliid. Mearreruđa ja boahtoárvalusa sáhtta váldit bušeahtaárvalussii brutto- dahje nettomearrásažžan.

61 § Bušeahta ollašuttin

Gielddaráđdehus ja lávdegottit dohkkehit bušeahtaárvalussii vuodđuduuvvi geavahanplánaset. Geavahanplána sáhtta čohkiidit maiddái soahpamušstivrenmállii laktáseaddji soahpamušain.

Gielddaráđdehus dohkkeha bušeahta ollašuttinrávvagiid váldostivrra bušeahta- gieđahallama maŋŋá.

62 § Doaibmama ja ruhtadoalu čuovvun

Doaibmama ja ruhtadoalu ollašuvvamis raporterejuvvo doaibmaorgánaide bušeahta dohkkeheami oktavuodas merrojuvvon láhkai.

63 § Bušeahtaárvalusa čadnivohta

Bušeahtas mearadettiin váldostivra meroštallá, mat leat doaimmaid ulbmilat, maid váldostivra dohkkeha čadnin. Váldostivra addá bušeahtaárvalusa čuovvumii guoski mearrádusaid, man láhkai bušeahtaárvalus ja dan vuodustallamat čatnet gieldda virgeoapmahaččaid.

Gielddaráđdehus sáhtta mearridit dakkár mávssu máksimis, mii lea gieldda čadni ja man galgá hohpolaččat máksit, vaikke dan várás ii leat mearreruhta geavaheamis. Gielddaráđdehus galgá dalánaga dahkat váldostivrii evttohusa mearreruđa mieđiheamis dahje bajideamis.

64 § Bušeahta nuppástusat

Nuppástusaid, mat dahkkojit bušehttii, galgá buktit ovdan váldostivrii nu, ahte váldostivra geargá gieđahallat nuppástusevttohusaid bušeahtajagi áigge. Bušeahtajagi maŋŋá bušeahta nuppástusaid sáhtta gieđahallat dušše sierradáhpáhusain. Rehketoalloloahpahusa vuolláičállima maŋŋá váldostivrii ii sáhte šat dahkat bušeahta nuppástusevttohusa.

Mearreruđa nuppástusevttohusas galgá čielggadit maiddái nuppástusa váikkuhuusa doaibmama ulbmiliidda ja boahtoárvalusaide. Seamma maiddái doaibmama ulbmiliid dahje bušeahta nuppástusevttohusas galgá čielggadit nuppástusa váikkuhusaid mearreruđaide.

Váldostivra mearrida doaibmaorgánaide mearreruđaid ja ulbmiliid nuppástusain, go organisašuvdna nuppástuhttojuvvo bušeahtajagi áigge.

65 § Opmodaga luohpadeapmi ja láigoheapmi

Gieldda opmodaga luohpadeamis ja láigoheamis mearrida gielddaráđđehus váldostivrra dohkkehan vuđđosiid mielde. Gielddaráđđehus sáhtá sirdit iežas doaibmaválddi eará doaibmaorgánaide ja virgehálddašeaddjiide.

66 § Sihkkuplána dohkkeheapmi

Váldostivra dohkkeha plánejuvvon sihkkumiid vuđđosiid.

Gielddaráđđehus nanne sihkkunrehkega vuodđun smávvaskáhpponrájá.

67 § Ruhtadoaimma dikšun

Gieldda ruhtadoaimma barggut leat máksingearggusvuoda doalaheapmi, máksojhtolaga dikšun, loatnaruhtadeapmi ja ruhtaváriid investeren.

Váldostivra mearrida gieldda oppalašváriid dikšuma ja investerendoaimmaid vuđđosiin. Váldostivra mearrida loana váldima ja loana addima vuodđojurdagiin. bušeahttaárvalusa dohkkeheami oktavuodas váldostivra mearrida olggoslonemiid ja vieris oaiveopmodaga nuppástusain.

Gielddaráđđehus mearrida loana váldimis ja loana addimis čuovvumiin váldostivrra dohkkehan vuodđojurdagiid. Gielddaráđđehus sáhtá sirdit loana váldimii ja addimii laktáseaddji doaibmaválddis iežas vuollásaš virgeaoapmahažžii.

Muđuid gieldda ruhtadoaimmas vástida gielddaráđđehus.

Ruhtadoaimma geavada dikšumis vástida ruhtadoaimmas vástideaddji virgehálddašeaddji.

68 § Mávssuin mearrideapmi

Váldostivra mearrida gieldda bálvalusain ja eará bargguin bearran láhkai mávssuid oktasaš vuđđosiin.

Gielddaráđđehus mearrida dárkilabbot mávssuid vuđđosiin ja euromeriin. Gielddaráđđehus sáhtá sirdit mávssuin mearrideapmái laktáseaddji doaibmaválddis iežas vuloš virgeaoapmahažžii.

69 § Áššegirjjiid addimis bearran mávssut

Beavdegirjeváldosis, kopiijas dahje eará printemis berrojuvvo máksu guđege siiddus.

Jos dieđu ovdan ohcan gáibida sierradoaimbajuid, de dieđuohcamis berrojuvvo muhttašuvakeahtes vuodđomáksu, mii ceahkkálastojuvvo ohcama dárbbášan barggu mielde. Kopiijas ja čáláhusas berrojuvvo dalle muhttašuvakeahtes vuodđomávssu lassin siidoguovdasaš máksu.

Gielddaráđđehus mearrida dárkilabbot áššegirjjiid addimis bearran mávssuid vuđđosiin ja euromeriin.

9. Olggaldas gohcin

70 § Olggaldas ja siskkáldas gohcin

Gieldda hálddahusa ja ruhtadoalu gohcin ordnejuvvo dan láhkai, ahte olggaldas ja siskkáldas gohcin ovtas dahket viiddis gohcinvuogádaga.

Olggaldas gohcin ordnejuvvo doaibmi hoavddain sorjjasmeahtumin. Olggaldas gohcimis vástidit dárkkistanlávdegoddi ja rehketdoallodárkkisteaddjit.

Siskkáldas gohcin lea jođiheami oassi. Gielddaráđđehus vástida siskkáldas gohcima ordnemis.

71 § Dárkkistanlávdegotti čoahkkimat

Rehketdoalodárkkisteaddjis lea mieldeorrun- ja hállanvuoigatvuohta lávdegotti čoahkkimiin. Rehketdoalodárkkisteaddjis ja lávdegotti mearridan luohhtámušolbmui ja virgehálddašeaddjiin lea mieldeorrungeatnegasvuohta lávdegotti čoahkkimis, jos lávdegoddi nu mearrida.

Gielddaráđđehus ii sáhte mearridit iežas ovddasteaddji dárkkistanlávdegotti čoahkkimii.

Dárkkistanlávdegotti mearrádusat dahkkojit almmá virgehálddašeaddji ovdanbuktima haga ságadoalli čilgehusa vuodul. Čoahkinmeannudeamis čuvvojit eará muđuid 15 logu mearrádusat.

72 § Dárkkistanlávdegotti barggut ja raportereren

Dan lassin mii gieldalága 121 §:s mearriduvvo, dárkkistanlávdegoddi galgá

- čuovvut rehketdoalodárkkisteaddji dárkkistanplána ollašuvvama sihke muđuige čuovvut rehketdoalodárkkisteaddji bargguid čađaheami ja dahkat dárbbu miel evttohusaid rehketdoalodárkkisteami ovddideapmin
- fuolahit, ahte rehketdoalodárkkisteami várás leat dárbbaslaš resurssat, mat dahket vejolažžan čađahit rehketdoalodárkkisteami nu viidát, go almmolašhálddahusa buorre rehketdoalodárkkistanvuohki gáibida
- dahkat álgagiid ja evttohusaid dárkkistanlávdegotti, rehketdoalodárkkisteaddji ja siskkáldas dárkkisteami bargguid oktiiheiveheamis nu vuogálaččat go vejolaš.

Árvvoštallama bohtosat raporterejuvvojit jahkásaččat váldostivrii addin láhkai árvvoštallanmuitalusas. Ovdal árvvoštallanmuitalusas gárvvásmearmi dárkkistanlávdegoddi sáhtá addit váldostivrii čielggadusaid, maid geahččá dárbbaslašžan. Dárkkistanlávdegoddi sáhtá raporteret rehketdoallobaji áigge váldostivrii maiddá eará mearkkašahhti fuomášemiid birra.

73 § Čatnagasvuođaalmuhusaide laktáseaddji barggut

Dárkkistanlávdegoddi gohcá gieldalága 84 §:s oaivvilduvvon čatnagasvuođaid almmuhangeatnegasvuođa čuovvuma ja fuolaha čatnagasvuođaregistera almmolaš dieđuid almmuheamis gieldda fierbmesiidduin.

Dárkkistanlávdegoddi lea čatnagasvuođaregistera registeradoalli.

Dárkkistanlávdegoddi galgá bidjat čatnagasvuođaalmuhusaid váldostivrii diehtun oktii jagis.

74 § Rehketdoalodárkkistansearvuša válljen

Rehketdoalodárkkistansearvuš válljejuvvo guhkimustá guđa rehketdoallobaji hálddahusa ja ruhtadoalu dárkkisteami várás.

75 § Rehketdoalodárkkisteaddji barggut

Rehketdoalodárkkisteaddji bargguin mearriduvvo gieldalága 123 §:s.

76 § Dárkkistanlávdegotti addin barggut

Rehketdoalodárkkisteaddji sáhtá váldit dárkkistanlávdegottis bargogohččosiid lávdegotti giedahallanvuloš áššiid válmmaštallamii ja ollašuhttimii laktáseaddji bargguid čađaheamis, juos dat eai leat ruossalasvuođas almmolašhálddahusa buriin rehketdoalodárkkistemiin.

77 § Rehketdoalodárkkistanmuitalus ja eará raporteren

Rehketdoalodárkkistanmuitalusas mearriduvvo gielдалága 125 §:s.

Rehketdoalodárkkisteaddji almmuha čielga dohkkeameahtunvuođain, maid fuomáša, dalánaga gielddaráđđehussii addin láhkai rehketdoalodárkkistanbeavdegirjjiis.

Rehketdoalodárkkistanbeavdegirji addojuvvo diehtun dárkkistanlávdegoddái.

Rehketdoalodárkkisteaddji raportere dárkkistanplána ollašuvvamis ja dárkkistanfuomášumiid birra dan láhkai go dárkkistanlávdegoddi lea mearridan.

10. Siskkáldas gohcin ja riskkaidhálldašeami

78 § Gielddaráđđehusa siskkáldas gohcima ja riskkaidhálldašeami barggut

Gielddaráđđehus vástida oppalaš siskkáldas gohcima ja riskkaidhálldašeami ordnemis, sihke

- dohkkeha siskkáldas gohcimii ja riskkaidhálldašeapmái guoski rávvagiid ja manahallanvugiid
- gohcá, ahte siskkáldas gohcin ja riskkaidhálldašeapmi ollašuhthtojuvvo rávvagiid mielde ja boađuslaččat
- addá doaibmačilgehusas dieđuid siskkáldas gohcima ja riskkaidhálldašeami ordnemis ja deatamos jurddabohtosiin sihke čielggadusa konsearnagohcimis ja mearkkašahtti riskkain ja eahpesihkkarvuođa dahkkiin.
- vástida siskkáldas gohcima ordnemis ja oktii heiveheamis dan láhkai ahte gieldda doaimmaid lágalašvuohta ja boađusvuohta sihkkarastojit
- dohkkeha siskkáldas dárkkisteami plána, man vuođul árvoštallojuvvo riskkaidhálldašan-, gohcin-, jođihan- ja hálldahusproseassaid boađusvuohta
- vástida riskkaidhálldašeami ordnemis dan láhkai, ahte gieldda doaimmaid čielga riskkat fuomášuvvojit ja govviduvvojit, riskka ollašuvvama váikkuhusat, ollašuvvama vuordda ja vejolašvuođat hálldašit riskka árvoštallojit
- válmmaštallá gielddaráđđehussii siskkáldas gohcimii ja riskkaidhálldašeapmái guoski oasi doaibmačilgehusii.

79 § Lávdegotti ja stivrra siskkáldas gohcima ja riskkaidhálldašeami barggut

Lávdegoddi ja stivra vástidit doaibmasuorggisteaset siskkáldas gohcima ja riskkaidhálldašeami ordnemis, ollašuhthtima gohcimis ja boađusvuođas sihke raporterejit gielddaráđđehussii siskkáldas gohcima ja riskkaidhálldašeami ordnemis ja deatamos jurddabohtosiin.

80 § Virgehálldašeaddjiid ja ovdaolbmuid siskkáldas gohcima ja riskkaidhálldašeami

Gielddahoavda sihke doaibmasurggiid ja boađussurggiid njunuš virgehálldašeaddjit vástidit siskkáldas gohcima ja riskkaidhálldašeami ollašuhthtimis ja boađusvuođas doaibmasuorggisteaset ja boađussuorggisteaset, rávvejit iežaset vuloš doaibmaossodagaid sihke raporterejit gielddaráđđehusa addin rávvagiid mielde.

Doaibmaovttadagaid ovdaolbmot vástidit ovttadaga riskkaid fuomášeamis, árvoštallamis, riskkaidhálldašeami doaibmajuid ollašuhthtimis ja doaibmivuođas sihke raporterejit gielddaráđđehusa addin rávvagiid mielde.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

Konsearnastivra vástida konsearnaservošiid jođiheamis sihke servošiid siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašemi ordnema ja boadusvuoda gohcimis.

81 § Siskkáldas dárkkisteami barggut

Siskkáldas dárkkisteapmi árvvoštallá objektiivvalaččat ja sorjjasmeahttumit siskkáldas gohcima, riskkaidhálddašemi ja konsearnagohcima ordnema ja boadusvuoda, raportere árvvoštallama bohtosiin sihke evttoha doaibmabidjo- evttohusaid vuogádaga ovddideapmin. Siskkáldas dárkkisteapmi raportere gielddaráđđehussii, siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašemi juhkosii ja gielddahovdii.

Siskkáldas dárkkisteami doaibmama dárkkuhus, barggut ja ovddasvástádusat meroštallojit gielddaráđđehusa dohkkehan siskkáldas dárkkisteami doaibmanrávvagis.

III oassi Stivra

11. Váldostivrra doaibman

82 § Váldostivrra doaibmama ordnedeamit

Váldostivrra doaibmabaji vuosttas čoahkkima bovde čoahkkái gielddaráđdehusa ságadoalli. Čoahkkimarahpá agi beales boarrásamos báikki alde leahkki váldostivrra áirras, gii jođiha sága, dassáži go váldostivrra ságadoalli ja várreságadoallit leat válljejuvvon.

Ságadoallit válljejuvvojit váldostivrra doaibmabadjái.

Váldostivrras leat 2várreságadoalli.

Váldostivrra doaibmama siskkáldas ordnedeapmái guoski áššiid válmmašallama jođiha váldostivrra ságadoalli, jos váldostivra ii nuppe láhkai mearrit.

Váldostivrra čoahkkimiid beavdegirjedoallin ja váldostivrra čállin doaibmá váldostivrra mearridan virgehálldašeadji.

83 § Váldostivrajoavkku čohkken ja váldostivrajoavkku namma

Váldostivrra áirasatsáhttet čohkket váldostivrajoavkkuid váldostivrabarggu várte.

Váldostivrajoavkku čohkkemis, namas ja ságadoallis galgá addit váldostivrra ságadoallái čálalaš almmuhusa. Buohkaid jovkui searvi váldostivraáirasat galget vuolláičállit almmuhusa.

Váldostivrajoavkun adnojuvvo maiddáa okta váldostivraáirras, jos son lea dahkan 2 momeanttas dárkkuhuvvon almmuhusa.

Váldostivra dohkkeha váldostivrajoavkkuid namaid. Namma ii oaččo leat heivetmeahtun. Bellodaga váldostivrajoavkkus earránan váldostivraáirasiid dahkan ođđa váldostivrajoavkku namas ii oaččo šaddat seahkananvárta bellodaga váldostivrajoavkku nammii.

84 § Nuppástusat váldostivrajoavkku čoahkus

Váldostivraáirras galgá almmuhit čálalaččat váldostivrra ságadoallái váldostivrajoavkui searvamis ja das earráneamis. Searvanalmmuhusas galgá leat áššáigullevaš joavkku čálalaš dohkeheapmi.

Jos váldostivraáirras lea earuhuvvon váldostivrajoavkkus, deváldostivrajoavku galgá almmuhit das čálalaččat váldostivrra ságadoallái.

85 § Čohkkánortnet

Váldostivraáirasat čohkkájit čoahkkimis váldostivrajoavkkuid miel ságadoalli dohkkehan čohkkánortnega mielde.

12. Váldostivrra čoačkkimat

86 § Váldostivrra fásta čoačkkim ja elektrovnnalaš čoačkkim

Váldostivra sáhtta gieđahallat ášši fásta čoačkkimisttis, mas čoačkkimii oassálastit leat báikki alde čoačkkimbáikkis. Fásta čoačkkimis sáhtta geavahit elektrovnnalaš áššehálddašan- dahje jienastanvuogádaga.

Molssaektosaččat čoačkkima sáhtta doallat elektrovnnalaš doaibmanbirrasis, masa oassálastojuvvo elektrovnnalaš oktavuodain (elektrovnnalaš čoačkkim). Álbmogii galgá ordnet vejolašvuoda čuovvut váldostivrra elektrovnnalaš čoačkkima interneahtha bokte sihke čoačkkimbovdehusas máinnašuvvon sajis.

Váldostivrra gokčojuvvon elektrovnnalaš čoačkkimii sáhtta oassálastit dušše dakkár báikkis, gos čiegusin doallama vuloš dieđuid ja čoačkkimis gevvojuvvon háleštemiid eai olggobeale olbmot gula dahje oainne.

Gielddaráđdehus dahje dan nammadan virgehálddašeaddji vástida das, ahte elektrovnnalaš čoačkkimiidda dárbbalaš teknihkalaš rusttegat, vuogádagat ja diehtjohtinoktavuođat leat áiggi dásis ja diehtodorvvolačča dan láhkai go lágain lea biddjon eaktun.

87 § Čoačkkimbovdehus

Čoačkkimbovdehusa addá váldostivrra ságadoalli dahje goas sus lea eastta, de várreságadoalli. Čoačkkimbovdehusas galgá almmuhit čoačkkima áiggi ja báikki sihke gieđahallama vuloš áššiid.

Čoačkkimbovdehusas galgá máinnašit, jos gažaldagas lea elektrovnnalaš čoačkkim ja almmuhit fierbmečujuhusa sihke saji, gos guldaleaddjit sáhttet čuovvut čoačkkima. Čoačkkimbovdehusas galgá máinnašit jos oassi čoačkkináššiid gieđahallojuvvo gokčojuvvon čoačkkimis.

Čoačkkimbovdehusa galgá sáddet uhcimustá 7 beaivvi ovdal váldostivrra čoačkkima guhtiige váldostivraáirasii sihke daidda, geain lea čoačkkimis mieldeorrunvuoigat- vuolta dahje - geatnegasvuolta. Seamma áiggis galgá čoačkkimis addit dieđu gieldda fierbmiesiidduin.

88 § Evttohuslistá

Evttohuslistá, mii sisttisdoallá čilgehusa gieđahallama vuloš áššiin ja -evttohusat váldostivrra mearrádussan, sáddejuvvo čoačkkimbovdehusa oktavuodas, jos eai earenoamáš sivatleasteasttan. Jos evttohuslisttás, čuvvosiin dahje lassemateriálas leat čiegusin doallama vuloš dieđut, de áššegirjái dahkkojuvvo merkejupmi čiegusin doallamis.

Váldostivra mearrida, man galle várreáirasii evttohuslistá doaimmahuvvo.

89 § Elektrovnnalaš čoačkkimbovdehus

Čoačkkimbovdehus, evttohuslistá, čuvvosat ja lassemateriála sáhtta sáddet elektrovnnalaččat. Dalle gielddaráđdehus dahje dan nammadan virgehálddašeaddji vástida das, ahte das dárbbalaš teknihkalaš rusttegat, vuogádagat jadediehtjohtolatoktavuođat leat geavaheamis

90 § Evttohuslisttá ja čuvvosiid almmustahttin gieldda fierbmesiidduin

Evttohuslisttá almmustahttojuvvo gieldda fierbmesiidduin. Ovdal almmustahttima evttohuslisttás sihkkojuvvojit čiegusin doallama vuloš dieđut sihke persovdnadieđut, maidda ii laktás dieđihanintreassa. Earenoamáš sivas fierpmis almmustuhttin evttohuslisttás sáhttá sihkkut ovttat čoahtkinášši. Evttohuslisttá čuvvosat almmustuhttojit gieldda fierbmesiidduin guorahallama mielde váldimiin vuhtii gieldda ássiid dieđuoážžunintreassat.

91 § Joatkkačoahtkin

Jos buot čoahtkinbovdehusas máinnašuvvon áššiid ii geargga čoahtkimis gieđahallat, de gieđahalakeahttá báhcán áššiid sáhttá sirdit joatkkačoahtkimii, masa ii dárbbáš addit sierra bovdehusa. Čoahtkimis eret leamaš áirasiidda sáddejuvvo elektrovnnalaš sáhta joatkkačoahtkima áiggis ja báikkis.

92 § Várreáirasa bovdn

Váldostivraáirras, gii ii beasa čoahtkimii dahje lea easttalaš gieđahallat evttohuslisttás leahkki ášši, galgá ájahalakeahttá almmuhit eastagis dahje easttalašvuodas váldostivrra ságadoallái dahje čállái.

Go lea ožžon váldostivraáirasis dahje muđuid luoheteahtti láchkai dieđu eastagis dahje easttalašvuodas, ságadoalli dahječállii galgá bovdet váldostivraáirasa sadjái gielдалága 17 § 1 momeanttas dárkkuhuvvon várreáirasa. Várreáirasat bovdjuvvojit čoahtkimii čuovvumiin sin sadjái boahtrinortnega.

93 § Mieldeorrun čoahtkimis

Gielddaráđđehusa ságadoalli ja gielddahoavda galgaba leat mielde váldostivrra čoahtkimis. Sudno eretorrun ii eastte áššiid gieđahallama. Gielddaráđđehusa lahtuin lea mieldeorrunvuoigatvuohta.

Ovddabeal máinnašuvvon olbmoss lea vuoigatvuohta váldit oasi ságastallamii, muhto ii mearrádusa dahkamii, jos son ii leat seammás váldostivrra áirras.

Nuoraidráđdi sáhttá namahit váldostivrra čoahtkimii iežas ovddasteaddji, geas lea mieldeorrun- ja hállanvuoigatvuohta. Nuoraidráđi ovddasteaddjis ii liikkáge leat mieldeorrunvuoigatvuohta váldostivrra gokčojuvvon čoahtkimis.

Váldostivra mearrida earáid olbmuid mieldeorrun- ja hállanvuoigatvuođas.

94 § Čoahtkima lágalašvuohta ja mearridanváldi

Mielde orru váldostivraáirasat ja várreáirasat gávnnavuvvojit elektrovnnalaččat dahje nammačuorvumiin, mii doaimmahuvvo alfabetortnegis.

Go lea gávnnan mielde orru áirasiid, ságadoalli gávnnaha eastaga almmuhan áirasiid ja mielde orru várreáirasiid sihke leago čoahtkin lágalaččat čoahtkái bovdjuvvon ja mearridanválddálaš.

Nammačuorvuma manjá boahtti áirras galgá almmuhit iežas dalánaga ságadoallái. Eret vuolgimis gaskan čoahtkima galgá almmuhit ságadoallái.

Go várreáirras oassálastá čoahtkimii ja áššáigullelaš válgalihtu, bellodaga dahje oktasašlisttu áirras boahttá gaskan čoahtkima, de boahttá áirras dalánaga várreáirasa sadjái.

Ságadoalli sáhttá čoahtkima bisttedettiin dahje čoahtkinbottu nohkama manjádárbbu mielde gávnnavit ođđasit mieldeorruid.

Jos ságadoalli gávnnaha váldostivrra manahan mearridanválddi, de son galgá gaskkalduhttit dahje loahpahit čoahtkima

95 § Čoahkkima jodiheapmi

Ságadoalli bargguin čoahkkima jodiheamis mearriduvvo gieldalága 102 §:s.

96 § Ságajodiheami luohpadeapmi várreságadoallái

Ságadoalli sáhtá dárbbu mielde váldostivrra miehtama vuodul luohpadit ságajodiheami čoahkkimis várreságadoallái ja oassálastit dan áiggi čoahkkimii lahttun.

97 § Gaskaboddosaš ságadoalli

Jos sihke ságadoalli ja várreságadoallit leat eret dahje easttalačča man nu áššis, de välljejuvvo čoahkkima dahje ášši gieđahallama várás gaskaboddosaš ságadoalli.

98 § Easttalašvuohta

Ovdal ášši gieđahallama álggaheami easttalaš olmmoš galgá almmuhit easttalašvuođastis ja man vuodul lea easttalaš sihke geassádit ášši gieđahallamis ja vuolgit sajistis eret. Jos ášši gieđahallojuvvo gokčojuvvon čoahkkimis, de easttalaš olmmoš galgá mannat eret čoahkkimis.

Ságadoalli galgá dárbbu mielde bidjat čoahkkimii oassálasti easttalašvuođa váldostivrra čoavdima vuollái. Áššáigullelaš olmmoš galgá dárbbasettiin addit čilgehusa áššiin, main sáhtá leat mearkašupmi su easttalašvuođa árvoštallamis. Go lea addán bivdojuvvon čilgehusa áššáigullelaš olmmoš galgá vuolgit eret sajistis.

Olmmoš, gean easttalašvuođa váldostivra čoavdá, oazžu oassálastit easttalašvuohtasis guoski ášši gieđahallamii dušše hálddahuslága 29 §:s dárkkuhuvvon spiehkastatdilis. Easttalašvuhtii guoski čovdosa galgá vuodustallat beavdegirjái.

99 § Áššiid gieđadallanortnet

Áššit gieđahallojit evttohuslisttu čuovvu ortnegis, jos váldostivra ii nuppe láhkai mearrit.

Gielddaráđđehusa evttohus lea gieđahallama vuodđun (vuodđoevttohus). Jos ášši lea válmmaštallan dárkkistanlávdegoddi dahje gaskaboddosaš váljagoddi, de dárkkistan- lávdegotti dahje gaskaboddosaš váljagotti evttohus lea vuodđoevttohus.

Jos gielddaráđđehus, dárkkistanlávdegoddi dahje gaskaboddosaš váljagoddi lea rievadan evttohuslisttás leahkki evttohusas ovdal go váldostivra lea dahkan mearrádusa áššis, de rievdaduvvon evttohus lea vuodđoevttohus. Jos evttohus lea šluhttejuvvon ovdal go váldostivra lea dahkan mearrádusa áššis, de ášši galgá geassit eret evttohuslisttás.

100 § Sáhavuorut

Go ášši lea ovdanbuktojuvvon, de galgá várret dilálašvuođa háleštit das.

Sáhavuoru galgá bivdit elektrovnnalaččat/čielgasit nu, ahte fuomášuvvo dahje doaimmahemiin ságadoallái čálalaš sáhavuorrobivdaga.

Sáhavuorut addojit bivdojuvvon ortnegis. Dán ortnegis spiehkastemiin ságadoalli sáhtá addit:

- ášši gieđahallama álggus joavkosáhavuoru guđege váldostivrajoavkku ovddasteaddjái joavkkuid sturrodaga čuovvu ortnegis
- sáhavuoru gielddaráđđehusa ságadoallái, gielddahovdii sihke dárkkistanlávdegotti ja gaskaboddosaš váljagotti ságadoallái, go gieđahallojuvvo gažaldatvuloš doaibmaorgána válmmaštallan ášši

- replihka- jaguottihansáhkavuoru. Áššigieđahallanortnegii guoski bargoortnetsáhkavuoru galgáadditovdal earáid

Čoahkkima jođu dorvvasteami várás ságadoallis lea vuoigatvuohta ovttat áššis ráddjet váldostivraáirasiid sáhkavuoruid guhkkodaga dan láhkai, ahte joavkosáhkavuorru sáhtta bistit 10 minuhta ja eará sáhkavuorru 5 minuhta.

Čoahkkinbáikkis sáhkavuoru galgá doallat iežas sajis dahje sárdnealádusas.

101 § Maŋideapmi ja ášši máhcaheapmi válmmaštallamii

Jos hálešteami áigge dahkkojuvvo guottihuvvon evttohus ášši maŋideamis, máhcaheamis válmmaštallamii dahje juoga eará evttohus, man dohkkeheapmi gaskkalduhtášii ášši gieđahallama, de čuovvovaš hállit galget ságadoalli ávžžuhusa vuodul ráddjet sáhkavuoruset guoskat dušše dán evttohusa. Jos evttohus dohkkehuvvo ovttamielalaččat dahje jienastemiin, de ságadoalli gaskkalduhtta ášši gieđahallama. Jos evttohus hilgojuvvo, de ášši gieđahallan joatkašuvvá.

Ášši, mii gieđahallojuvvo vuosttas geardde váldostivrras iige evttohuslistá leat doaimmahuvvon čoahkkinbovdehusa oktavuodas, maŋiduvvo čuovvovaš čoahkkimii, jos uhcimustá njealjátoassi báikki alde leahkki váldostivraáirasiin bivdá maŋjedit ášši. Eará dáhpáhusain ášši maŋideamis mearriduvvo eanetlohkomearrádusain.

102 § Evttohusat ja hálešteami loahpaheapmi

Evttohusa galgá addit čálalažžan, jos ságadoalli nu gáibida.

Go buot sáhkavuorut leat geavahuvvon, de ságadoalli loahpaha hálešteami. Ságadoalli čilge hálešteami áigge dahkkon evttohusaid birra ja leago evttohus guottihuvvon.

103 § Almmá jienasteami haga šaddi mearrádusa gávnnahheapmi

Jos hálešteami áigge eai leat dahkkon guottihuvvon evttohusat, de ságadoalli gávnnaha vuodđoevttohusa váldostivrra mearrádusain.

Jos ságadoalli gávnnaha váldostivrra ovttamielalaččat guottihit čoahkkimis dahkkon evttohusa, de ságadoalli gávnnaha evttohusa váldostivrra mearrádusain.

104 § Jienasteapmái váldin evttohusat

Jienasteapmái váldojit vuodđoevttohus ja guottihuvvon evttohusat. Evttohusa, mii lea dahkkon molssaektosažžan dahje manná gieđahallama vuloš ášši olggobeallái, ii goittotge váldojuvvo jienasteapmái.

Jos evttohusa dahkki ii leat báikki alde jienasteami álggediin, de su dahkan evttohus gehččojuvvo leat fámojuvvan iige dat váldojuvvo jienasteapmái.

105 § Jienastanvuohki ja jienastanortnet

Jienasteapmi doaimmahuvvo elektrovnnalaččat/jienastanmašiinnain/ nammačuorvumiin dahje váldostivrra mearridan eará láhkai. Jienasteapmi doaimmahuvvo rahpasit.

Jos jienasteapmái váldin evttohusat leat eanet go guokte, de ságadoalli evttoha váldostivrra dohkkeheapmái jienastanortnega. Jienastanortnet mearrašuvvá čuovvovaš vuodđojurdagiid mielde:

Vuos váldojuvvo jienasteapmái guokte eanemus vuodđoevttohusa ektui spiehkaseaddji evttohusa. Vuoitán evttohus biddjo evttohusain, mat leat vel, eanemus vuodđoevttohusa ektui spiehkaseaddji evttohusa vuostá. Ná jotkojuvvo, dassái go fidnejuvvo loahpalaš vuosteevttohus vuodđoevttohusii. Goittotge jos jienasteapmái galgá váldit vuodđoevttohusa ollásit hilguma dárkkueaddji evttohus, de dat galgá biddjot manjmužžan jienasteami vuollái eará evttohusain vuoitán evttohusa vuostá.

Jos ášši guoská mearreruđa miediheami, de váldojuvvo vuos jienasteapmái meari beales stuorámus evttohusa dohkkeheapmi dahje hilgun ja ná jotkojuvvo evttohusaid sturrodaga čuovvu ortnegis, dassái go muhtun evttohus dohkkehuvvo, man manjá unnimus evttohusain ii šat jienastuvvo.

Jos evttohusa dohkkeheapmi dahje hilgun lea sorjjasmeahtun eará evttohusain, de dan dohkkeheamis dahje hilgumis galgá jienastit sierra.

106 § Jienasteami bohtosa gávvaheapmi

Ságadoalli gávnnaheami jienasteami vuodul šaddi mearrádusa.

Jos mearrádusa dahkamii dárbbášuvvo lága mielde mearreeanetlogu guottiheapmi dahje ovttamielalašvuohta, de ságadoalli galgá almmuhit das ovdal jienasteami doaimmaheami ja váldit dan vuhtii jienasteami bohtosa gávnnaheami.

107 § Doaimbaidjoálgga

Go lea dahkan gieđahallama vuloš áššis mearrádusa, váldostivra sáhtta dohkkehit gieđahallon áššái laktaseaddji doaimbaidjoálgaga. Doaimbaidjoálgga čujuhuvvo gielddaráđđehussii. Dat ii oaččo leat ruossalasvuodas váldostivrra mearrádusain iige oaččo nuppástuhtit dahje viiddit mearrádusa.

108 § Beavdegirjji ráhkadeapmi ja dárkkisteapmi

Váldostivrra beavdegirjái heivehuvvo dat, mii beavdegirjji ráhkadeamis mearriduvvo 148 §:s.

Váldostivra vállje juohke čoahkkimis guokte áirasa dárkkistit čoahkkimis ráhkaduvvon beavdegirjji dan buohta go beavdegirji ii dárkkistuvvo čoahkkimis.

109 § Mearrádusaid diehtunaddin gieldda olbmuide

Váldostivrra beavdegirji oktan dasa laktojuvvon váiddačujuhusain dollojuvvo dárkkisteami manjá albmosis gieldda fierbmessiidduin dan láhkai go gielдалága 140 §:s mearriduvvo.

13. Eanetlohkoválga ja gorálaš válga

110 § Válggaide guoski dábálaš mearrádusat

Várrelahtut válljejuvvojit seamma válggas go fásta lahtut. Jos várrelahtut leat persovdnaguovdasaččat, de fásta ja guhtege iežas várrelahtu dahkan evttohaspárat galget dohkkehuvvot ovdal válga.

Eanetlohkoválga doaimmahuvvo gittalihpuguin, jos oktage dan gáibida. Gorálaš válga doaimmahuvvo álo gitta lihpuiguin. Gittalihppojienasteamis jienasteaddji galgá máhcastit jienastanlihpo dan láhkai, ahte dan sisdoallu ii leat oidnosis.

Jienastanlihpus eai oaččo leat áššehis merkemat. Jienastanlihpot addojit váldostivrra ságadoallái ságadoalli mearridan ortnegis.

Jienastanlihpot sihke vuorbádeamis geavahuvvon lihpot galget seailluhuvvot válgamearrádusa lágafámolašvuoda rádjai. Jos válga lea doaimmahuvvon gittalihpuiguin, de lihpot galget seailluhuvvot gitta konfeluhta siste.

111 § Eanetlohkoválga

Eanetlohkoválggas jiena sáhtta addit geasa beare válgagelbbolaš evttohassii dahje evttohaspárrii. Jos válljemis leat eanet go okta, de doaimmaorgána lahtus lea geavaheamis seamma galle jiena go leat válljenláhkai olbmot dahje evttohaspárat. Ovtta evttohassii dahje evttohaspárrii sáhtta addit dušše ovtta jiena ja buot jienaid ii leat bággu geavahit.

Go eanetlohkoválga doaimmahuvvo gittalihpuiguin, de čoahkkima beavdegirje- dárkkisteaddjit doibmejit seammas jienaidrehkenastin ja veahkehit muđuige válgadoaimmahusas, jos váldostivra ii nuppe láhkai mearrit.

112 § Váldostivrra válgalávdegoddi

Váldostivra vállje doaimmabadjásis gorálaš válggaid doaimmaheami várás válgalávdegotti. Lávdegottis leat 5 lahtu ja sis guhtesge iežas várrelahttu.

Váldostivra vállje lahttun válljejuvnon olbmuin lávdegotti ságadoalli ja várreságadoalli.

Lávdegotti čállin doaimmá váldostivrra beavdegirjedoailli, jos váldostivra ii nuppe láhkai mearrit.

113 § Evttohaslisttáid ráhkadeapmi

Evttohaslisttás ožžot leat eanemustá nu galli evttohasa dahjeevttohaspáranamma go válggas leat válljema vuloš lahtut ja várrelahtut.

Evttohaslisttá bajilčállagis galgá máinnašit, man válggas dat geavhuvvo. Uhcimustá guokte váljastivraáirasa galget vuolláičállit evttohaslisttá. Vuosttas vuolláičállin doaimmá listtá áššeolmmožin, addá listtá váldostivrra ságadoallái ja lea vuoigadahtton dahkat dasa 118 §:s dárkkuhuvvon vuigemiid.

114 § Evttohaslisttáid guođdin ja válgadoaimmahusa nammačuorvun

Váldostivra mearrida áiggi, goas evttohaslisttát galget manimus addot váldostivrra ságadoallái sihke goas válgadoaimmahusa nammačuorvun álggahuvvo.

115 § Evttohaslisttáid dárkkisteapmi ja vuigen

Go evttohaslisttuid addima mearreáigi lea nohkan, de váldostivrra ságadoalli addá evttohaslisttuid válgalávdegodái, mii dárkkista, leatgo dat áššáigullevaččat ráhkaduvvon. Jos listtás gávnnavuvvojit feaillat, de addojuvvo áššeolbmui dilálašvuolta divvut feaillaid válgalávdegotti addin mearreáiggi siste.

Jos seamma olmmoš lea evttohaslisttá divvuma manjage evttohasan eanet go ovtta listtás, deválgalávdegoddi galgá, jos vejolaš, dihtoštallat evttohasas, man listái su namma guođojuvvo.

116 § Evttohaslisttáid ovttahttin

Go evttohaslisttuid vuigemiid várte várrejuvnon mearreáigi nohká, de válgalávdegoddi ráhkada dohkkehuvvon evttohaslisttuid ovttahttima, masa merkejuvvo juohke evttohaslistái ortnetnummir.

Ovdal válgadoaimmahusa nammačuorvuma álgima evttohaslisttáid ovttahttin addojuvvo váldostivrra áirasiidda diehtun ja lohkojuvvo jitnosit váldostivrii.

117 § Gorálaš válgga doaimmaheapmi

Jienastanlihppui merkejuvvo dan evttohaslisttá nummir, masa jietna addojuvvo . Váldostivraáirasat addet nammačuorvuma mearriduvvon ortnegis váldostivrra ságadoallái jienastanlihpuset.

118 § Gorálaš válgga bohtosa gávnaheapmi

Váldostivrra ságadoalli addá jienastanlihpuid válgalávdegoddái, gii dutká daid gelbbolašvuoda sihke rehkenastá ja almmuha válgga bohtosa čuovvumiin heivvolaš osiid, mii gieldaválggain mearriduvvo.

Válgalávdegoddi addá válgga bohtosis čálalaš almmuhusa váldostivrra ságadoallái, gii gávnnaha válgga bohtosa váldostivrii.

14. Lohkuváldostivraáirasa álgga- ja jearranvuoigatvuohta

119 § Váldostivraáirasiid álgagat

Čoahkkinbovdehusas máinnašuvvon áššiid gieđahallama maŋŋá váldostivrajoavkkus ja váldostivraáirasis lea vuoigatvuohta dahkat čálalaš álgagiid gieldda doaibmamii ja hálddahussii guoski áššiin. Álgga addojuvvo ságadoallái.

Álgaga galgá dan eanet gieđahalakeahtta sáddet gielddaráđđehussii válmmaštallama vuollái. Váldostivra sáhttamearridit, ahte álgagis dárkkuhuvvon ášši válmmaštallamis gevvojuvvo sáttaságastallan.

Gielddaráđđehus galgá jahkásaččat njukčamánu loahpa rádjai buktit ovdan váldostivrii logahallama váldostivraáirasiid dahkan ja gielddaráđđehussii sáddejuvvon álgagiin, maid váldostivra ii ovddit jagi loahpa rádjai leat loahpalaččat gieđahallan. Seammás galgá almmuhit, maid doaibmabijuide daid geažil lea álgojuvvon. Váldostivra sáhtta gávnnahit, mat álgagiin leat gieđahallojuvvon lohppii.

120 § Gielddaráđđehussii čujuhan láhkai gažaldat

Uhcimustá njealjátoassi váldostivraáirasiin sáhtta dahkat gielddaráđđehussii čálalaš gažaldaga gieldda doaibmamis ja hálddahusas.

Gielddaráđđehus galgá vástidit gažaldahkii maŋimustá váldostivrra čoahkkimis, mii vuosttasin dollojuvvo viđa mánotbaji geažes gažaldaga dahkamis.

Jos gažaldaga gieđahaladettiin dahkkojuvvo guottihuvvon evttohus gaskaboddosaš váljagotti ásaheamis čielggadit gažaldagas oaivvilduvvon ášši, de váldostivra galgá mearridit, ásahuvvogo gaskaboddosaš váljagoddi. Eará mearrádusa ii áššis oaččo dahkat.

121 § Gažahandiibmu

Váldostivraáirasis leavuoigatvuohta buktit ovdan gielddaráđđehussii gažahandiimmus vástideami vuollái oanehis eanemustá 5 minuhta guhkkosaš gažaldagaid gieldda hálddahussii ja ekonomijai guoski áššiin. Gažahandiibmu ordnejuvvo ovdal váldostivrra čoahkkima, jos váldostivra ii nuppe láhkai mearrit. Gažahandiibmu lea almmolaš.

Váldostivrra ságadoalli doaibmá ságadoallin gažahandiimmus. Gielddaráđđehusa ságadoalli dahje su mearridan olmmoš vástida gažaldagaide. Gažaldagaide vástiduvvo boahinortnegis, jos ságadoalli ii nuppe láhkai mearrit. Vástádusa oažžuma maŋŋá gažaldaga ovdanbuktis lea vuoigatvuohta dahkat guokte áššái laktáseaddji oanehis lassegažaldaga. Gažaldagaid geažil ii gevvojuvvo hálešteapmi.

Gielddaráđdehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

Gažaldaga galgá doaimmahit čálalaččat maŋimustá 10 beaivvi ovdal váldostivrra čoahkkima. Maŋŋá doaimmahuvvon gažaldagat sihke gažaldagat, maidda ii gažahandiimmus geargga vástidit, sirdašuvvet čuovvovaš gažahandiibmui.

IV Oassi

Mearrádusdahkan- ja hálddahusmeannudeapmi

15. Čoahkkinmeannudeapmi

122 § Mearrádusaid heiveheapmi

Dán logu mearrádusat čuvvojit váldostivrra lohku válddekeahttá gieldda doaibmaorgánaid čoahkkimiin sihke heivvolaš osiid doaimmahus- ja dárkkistan- olbmuid čoahkkimiin. Logu mearrádusat čuvvojit nuppisadjásažžan hálddahuš- njuolggadusa eará loguid ektui, jos ii sierra leat nuppe láhkai mearriduvvon.

123 § Doaimaorgánaid mearrádahkanvuogit

Doaibmaorgána sáhtta gieđahallat ášši fásta čoahkkimisttis, mas čoahkkima oassálastit leat mielde čoahkkinbáikkis. Fásta čoahkkimis sáhtta geavahit elektrovnnalaš áššehálddašan- dahje jienastanvuogádaga.

Molssaektosaččat čoahkkima sáhtta doallat elektrovnnalaš doaibmanbirrasis, masa oassálastojuvvo elektrovnnalaš oktavuođain (elektrovnnalaš čoahkkin).

Doaibmaorgána sáhtta maiddái dahkat mearrádusaid gokčojuvvon elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeamis ovdal čoahkkima (elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeapmi).

Gielddaráđđehus dahje dan nammadan virgehálddašeaddji vástida, ahte elektrovnnalaš čoahkkimiidda ja elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeapmái dárbbalaš teknihkalaš rusttegat, vuogádagat ja diehtojohatolaktavuodát leat áiggi dásis ja diehtodorvvolačča dan láhkai go lágain gáibiduvvo.

124 § Elektronalaš čoahkkin

Doaibmaorgána sáhtta doallat čoahkkima elektrovnnalaččat.

Gokčojuvvon elektrovnnalaš čoahkkimii sáhtta oassálastit dušše dakkár sajis, gos čiegusin doallama vuloš dieđuid ja čoahkkimis gevvojuvvon háleštemiid eai olggobeale olbmot beasa gullat dahje oaidnit.

125 § Elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeapmi

Doaibmaorgána sáhtta mearridit áššiid elektrovnnalaš mearrádusdahkan- meannudeamis gielдалága 100 § mielde. Mearrádusdahkanmeannudeami sáhtta geavahit buot doaibmaorgána mearridanvándái gulli áššiide.

126 § Čoahkkináigi ja -báiki

Doaibmaorgána mearrida čoahkkimiiddis áiggi ja báikki.

Čoahkkin dollojuvvo maiddái dalle, goas ságadoalli geahččá čoahkkima dárbbalažžan dahje eanetlohku doaibmaorgána lahtuin dahká ságadoallái evttohusa čoahkkima doallamis iežaset almmuhan ášši gieđahallama várás. Dalle ságadoalli mearri čoahkkinbáikki.

Ságadoalli sáhtta vuodustallojuvvon sivas šluhttet čoahkkima.

127 § Čoahkkinbovdehus

Čoahkkinbovdehusa addá ságadoalli dahje goas son lea eastašuvvan, várreságadoalli.

Čoahkkinbovdehusas galgá almmuhit čoahkkima áiggi ja báikki sihke gieđahallama vuloš áššiid. Čoahkkinbovdehusas galgá máinnašit, mii doaibmaorgána mearrádusdahkanvuohki čuvvojuvvo guđege ášši buohta. Jos ášši gieđahallojuvvo elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeamis, de galgá bovdehusas buktit ovdan, man rádjai ášši galgá gieđahallat elektrovnnalaččat.

Evttohuslistá, mii sisttisoallá čilgehusa gieđahallama vuloš áššiin ja evttohusain doaibmaorgána mearrádussan, sáddejuvvo čoahkkinbovdehusa oktavuodas, jos earenoamáš sivat eai leat easttan. Jos evttohuslistás, čuvvosiin dahje lassemateriálas leat čiegusin doallama vuloš dieđut, de áššegirjái dahkkojuvvo merkejupmi čiegusindoallamis.

Čoahkkinbovdehus sáddejuvvo lahtuide ja earáide, geain lea mieldeorrun- vuogiatvuohka dahje - geatnegasvuohka, doaibmaorgána mearridan láchkai.

128 § Elektrovnnalaš čoahkkinbovdehus

Čoahkkinbovdehus, evttohuslistá, čuvvosat ja lassemateriála sáhhtá sáddet elektrovnnalaččat. Dalle gielddaráđđehus dahje dan nammadan virgehálddašeaddji vástida das, ahte dasa dárbbalaš teknihkalaš rusttegat, vuogadagat ja diehtojohatoktavuođat leat geavaheamis.

129 § Evttohuslistá ja čuvvosiid almmustuhttin gieldda fierbmesiidduin

Evttohuslistu almmustuhttojuvvo gieldda fierbmesiidduin. Ovdal almmuheami evttohuslistás váldojit čiegusin doallama vuloš dieđut sihke persovdnadieđut, maidda ii laktás diehtunaddinintreassa. Fierpmis almmustahttin evttohuslistás sáhhtá váldit eret ovtat čoahkkináššiid, maidda ii laktás earenoamáš diehtunaddinintreassa dahje jos earenoamáš sivas ášši válmmaštallan ii almmustuhttojuvvo ovdal mearrádus- dahkama. Evttohuslistá čuvvosat almmustuhttojit fierpmis guorahallama mielde váldimiin vuhtii gieldda ássiid diehtunoažžunintreassaid.

130 § Joatkačoahkkin

Jos čoahkkinbovdehusas máinnašuvvon buot áššit eai šatta čoahkkimis gieđahallot, de gieđahalakeahhtá báhcán áššiid sáhhtá sirdit joatkkačoahkkimii, masa ii dárbbáš addit sierra bovdehusa. Čoahkkimis eret leamašan lahtuide sáddejuvvo elektrovnnalaš šatta joatkkačoahkkima áiggi ja báikkis sihke joatkkačoahkkima mearrádusdahkanvuogis.

131 § Várrelahtun bovden

Doaibmaorgána lahttu galgá bovdet várrelahtu iežas sadjái, jos son ii beasa čoahkkimii. Go lahttu lea easttalaš man nu čoahkkináššis dahje eastaga geažil ii sáhte oassálastit muhtun ášši gieđahallamii, de son sáhhtá bovdet várrelahtu ovtat ášši gieđahallamii.

Maiddá ságadoalli, áššegieđahalli dahje doaibmaorgána čáli sáhhtet doaimmahit bovdehusa várrelahttui.

132 § Mieldeorrun čoahkkimis

Doaibmaorgána lahtuid ja áššegieđahalli lassin doaibmaorgána čoahkkimis lea mieldeorrun- ja hállanvuogiatvuohka

- váldostivrra ságadoallis ja várreságadoallis gielddaráđđehusa čoahkkimis gielдалága 18.2 § mielde

- gielddaráđđehusa ságadoallis ja gielddahoavddas eará doaibmaorgánaid čoahkkimiin, ii liikkáge dárkkistanlávdegotti iige váldostivrra gaskaboddosaš váljagotti čoahkkimiin iige válgalágas ásahuvvon válgadoaibmaorgánaid čoahkkimiin.

Doaibmaorgána mearrida eará olbmuid mieldeorrun- ja hállanvuogitvuodas.

Doaibmaorgána sáhtta mearridit áššedovdi gullamis ovttat áššis. Áššedovdi sáhtta leat mielde čoahkkimis áššis geavvan hálešteami nohkama rádjai.

133 § Gielddaráđđehusa ovddasteaddji eará doaibmaorgánain

Gielddaráđđehus sáhtta 2 momeanttas albmanuvvi ráddjemiiguin mearridit eará doaibmaorgánaide iežas ovddasteaddji, geas lea mieldeorrun- ja hállanvuogitvuohhta doaibmaorgána čoahkkimis. Ovddasteaddjin sáhtta mearridit maiddá gielddaráđđehusa várrelahtu dahje gielddahoavdda.

Gielddaráđđehus ii sáhte mearridit iežas ovddasteaddji dárkkistanlávdegoddái, váldostivrra gaskaboddosaš váljagoddái iige válgalágas ásahuvvon válgadoaibmaorgánaide.

134 § Čoahkkima almmolašvuohhta

Čoahkkima almmolašvuodas ásahuvvo gielдалága 101 §:s.

Jos doaibmaorgána mearrida doallat almmolaš elektrovnnalaš čoahkkima, de guldaleaddjiide galgá ordnet vejolašvuohđa čuovvut čoahkkima interneahtha bokte sihke čoahkkinbovdehusas máinnašuvvon sajis.

135 § Čoahkkima lágalašvuohhta ja mearridanváldi

Go lea rahpan čoahkkima, ságadoalli gávnnahe geat leat báikki alde sihke leago čoahkkin lágalaččat čoahkkái bovdejuvvon ja mearridanválddalaš.

136 § Gaskaboddosaš ságadoalli

Jos sihke ságadoalli ja várreságadoalli leaba eret dahje easttalačča man nu áššis, de välljejuvvo čoahkkima dahje ášši gieđahallama várte gaskaboddosaš ságadoalli.

137 § Čoahkkima jođideapmi ja sáhkavuorut

Ságadoalli bargguin čoahkkima jođiheamis ja doaibmaorgána lahtuid sáhkavuoruin ásahuvvo gielдалága 102 §:s.

Áššit gieđahallojit evttohuslisttu čuovvu ortnegis, jos doaibmaorgána ii nuppe láchkai mearrit.

138 § Čoahkkinbovdehusas máinnaškeahthes ášši gieđahallan

Doaibmaorgána sáhtta áššegieđahalli evttohusas dahje lahtu evttohusas, mii lea guottihuvvon, váldit eanetlohkomearrádusain gieđahallamii ášši mii ii leat máinnašuvvon čoahkkinbovdehusas.

Jos áššegieđahalli evttohus lea ášši máhcaheapmi válmmaštallama vuollái, de doaibmaorgána sáhtta čoavdit ášši mearrádusainis dušše vuodustallojuvvon sivas.

139 § Áššegieđahallit

Gielddaráđđehusa áššegieđahallis mearriduvvo 3 §:s.

Áššegiedahallis mearriduvvo doaibmaorgána mearrádusain. Jos doaibmaorgánas leat eanet go okta áššegiedahalli, de doaibmaorgána mearrida, man láhkai ovdanbuktinvástu juohkása áššegiedahalliid gaska.

Go áššegiedahalli lea eret dahje easttalaš, de su sadjásažžan mearriduvvon doaibmá áššegiedahallin.

Ovdanbuktimis dárkkistanlávdegottis mearriduvvo hálddahunjuolggadusas nuppi sajis.

140 § Ovdanbuktin

Áššiin mearriduvvo doaibmaorgána čoahkkimis virgehálldašeaddji ovdanbuktima vuodul. Válgalágas áshuvvon válgadoaibmaorgánain áššiin mearriduvvo goittotge ságadoalli čilgehusa vuodul.

Ovdanbukti vástida iežas ovdanbuktin čoahkkináššiid áššáigullelaš válmmaštallamis ja lea geatnegas dahkat doaibmaorgánii mearrádusevttohusa.

Áššegiedahalli evttohus lea giedahallama vuodđun (vuodđoevttohus). Jos áššegiedahalli lea hálešteami áigge rievadan iežas evttohusa, mii lea evttohuslisttus, de rievdaduvvon evttohus lea vuodđoevttohus.

Jos áššegiedahalli evttoha ášši sihkkut eret evttohuslisttus, de ášši sihkkjuvvo, jos doaibmaorgána ii nuppe láhkai mearrit.

Doaibmaorgána sáhtta earenoamáš sivas mearridit, ahte ášši giedahallojuvvo ságadoalli čilgehusa vuodul almmá virgehálldašeaddji ovdanbuktima haga. Doaibmaorgána sáhtta dalle mearridit, ahte ságadoalli evttohus lea giedahallama vuodđun iige dárbbas guottiheami.

141 § Easttalašvuolta

Ovdal ášši giedahallama álggaheami galgá easttalaš olmmoš almmuhit easttavuodastis ja man geažil lea easttalaš sihke geassádit ášši giedahallamis ja vuolgit čoahkkimis.

Ságadoalli galgá dárbbu mielde bidjat čoahkkimii oassálasti easttalašvuoda doaibmaorgána čoavdima vuollái. Áššeomasteaddji olmmoš galgá dárbbu mielde addit čilgehusa áššiin, main sáhtta leat mearkkašupmi su easttalašvuoda árvoštallamis. Go lea addán bivdojuvvon čilgehusa áššáigullelaš galgá vuolgit čoahkkimis.

Olmmoš, gean esattalašvuoda doaibmaorgána čoavdá, oažžu oassálastit iežas easttalašvuoda guoski ášši giedahallamii dušše hálddahuslága 29 §:s oaivvilduvvon spiehkastatdilis.

Easttalašvuhtii guoski čovdosa galgá vuodustallat beavdegirjái.

142 § Mañideapmi ja ášši máhcaheapmi válmmaštallamii

Jos hálešteami áigge dahkkojuvvo guottihuvvon evttohus ášši mañideamis, máhcaheamis válmmaštallama vuollái dahje juoga eará evttohus, man dohkkeheapmi gaskkalduhtášii ášši giedahallama, de čuovvovaš hállit galget ságadoalli ávžžuhusa vuodul ráddjet sáhkavuoruset guoskat dušše dán evttohusa. Jos evttohus dohkkehuvo ovttamielalaččat dahje jienastemiin, de ságadoallo gaskkalduhtta ášši giedahallama. Jos evttohus hilgojuvvo, de ášši giedahallan joatkašuvvá.

143 § Evttohusat ja ságastallama loahpaheapmi

Evttohus galgá addojuvvo čálalažžan, jos ságadoalli nu gáibida.

Go buot sáhkavuorut leat geavahuvvon, de ságadoalli loahpaha hálešteami. Ságadoalli čilge hálešteami áigge dahkkojuvvon evttohusaid ja leago evttohus guottihuvvon.

144 § Jienasteami haga šaddi mearrádusa gávnaheapmi

Jos hálešteami áigge eai leat dahkkojuvvon guottihuvvon evttohusat, de ságadoalli gávnnaha vuodđoevttohusa doaibmaorgána mearrádussan.

Jos ságadoalli gávnnaha, ahte doaibmaorgána ovttamielalaččat guottiha čoahkkimis dahkkon evttohusa, de ságadoalli gávnnaha evttohusa doaibmaorgána mearrádussan.

145 § Jienasteapmái váldin evttohusat

Jienasteapmái váldojit vuodđoevttohus ja guottihuvvon evttohusat. Evttohusa, mii on dahkkojuvvon molssaevttolažžan dahje manná gieđahallama vuloš ášši olggobeallái, ii goittotge váldojuvvo jienasteapmái.

Jos evttohusa dahkki ii leat báikki alde jienasteami álggediin, de su dahkan evttohus gehččojuvvo leat šluhttejuvvon iige dat váldojuvvo jienasteapmái.

146 § Jienasteapmi ja válga

Jienasteapmái heivehuvvon eará osiid, mii 12 logus mearriduvvo jienastanmeannudeamis váldostivrras. Válga doaimmaheapmái guoski mearrádusat leat 13 logus.

147 § Beavdegirjji ráhkadeapmi ja dárkkisteapmi

Beavdegirjji doallamis ja sisdoalus vástida doaibmaorgána ságadoalli. Jos ságadoalli ja beavdegirjedoalli leat sierra miela čoahkkima jođus, de beavdegirji ráhkaduvvo ságadoalli oainnu mielde.

Beavdegirjji vuolláičállá ságadoalli ja nanne beavdegirjedoalli.

Beavdegirji dárkkistuvvo doaibmaorgána mearridan láhkai.

Beavdegirjji sáhhtá vuolláičállit ja dárkkistit elektrovnnalaččat. Elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeamis dahkkojuvvon mearrádusaid guoski beavdegirjji dahje dan oasi sáhhtá dárkkistit sierra ovdal čoahkkima.

Doaibmaorgánabeavdegirjáimerkejuvvo ain juo:

Ortniidandiehtun

- doaibmaorgána namma
- merkejupmi geavahuvvon mearrádusdahkanvugiin (fásta čoahkkin, elektrovnnalaš čoahkkin, spesifiserejuvvojit mearrádusat, mat leat dahkkojuvvon elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeamis)
- čoahkkima álgín- ja nohkanáigi sihke čoahkkima gaskkalduhtimat
- čoahkkinbáiki
- geat ledje báikki alde ja geat eret ja man namas guhtege lea leamaš mielde
- čoahkkima lágalašvuohta ja mearridanváldi.

Áššegieđahallandiehtun

- áššebajilčála
- čilgehus áššis
- áššegieđahalli mearrádusevttohus

Gielddaráđdehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

- easttalašvuohta ja vuodustusat
- dahkkojuvvon evttohusat ja leago dat guottihuvvon
- jienasteamit: jienastanvuohki, jienastanortnet, jienastanevttohus sihke jienasteami boađus dan láchkai, ahte guđege lahtu bealiváldin albmanuvvá beavdegirjijis
- válggat: válgavuohki ja válgga boađus
- áššis dahkkon mearrádus
- sierraoaivil.

Eará diehtun

- čiegusindoallanmerkemat
- ságadoalli vuolláičálus
- beavdegirjji doalli nannen
- merkejupmi beavdegirjjidárkkisteamis
- merkejupmi albmosis doallamis almmolaš diehtofierpmis, jos beavdegirji lea leamaš albmosis.

Beavdegirjái laktojuvvojit mearrádusaide guoski vuigengáibádusrávvagat ja váiddačujuhusat sihke nuppástusohcangildosat.

Doaibmaorgána beavdegirjji sisdollui guoski mearrádusat čuvvojit heivvolaš osiin virgehálddašeaddji ja luohttámušolbmo dahkan mearrádusain.

Gielddaráđdehus addá dárbbu mielde dárkilut rávvagiid beavdegirjji ráhkadeamis.

148 § Mearrádusaid diehtunaddin gieldda lahtuide

Gielddaráđdehusa ja lávdegotti beavdegirji oktan dasa laktojuvvon vuigen- gáibádusrávvagiiguin dahje váiddačujuhusain dollojuvvo dárkkisteamis manjá albmosis gieldda fierbmesiidduin dan láchkai go gieldalága 140 §:s dárkilabbot mearriduvvo.

Eará virgeoapmahačča beavdegirji addojuvvo vástideaddji láchkai diehtun gieldda lahtuide, jos áššáigullelaš virgeoapmahaš geahččá dan dárbbalažžan.

Gielddaráđdehus addá rávvagiid čiegusindoallan- ja diehtosuodjegeatnegasvuodaid vuhtii váldimis attedettiin mearrádusaid diehtun almmolaš diehtofierpmis. Lávdegoddi sáhtá addit dárkilut rávvagiid doaibmasuorggistis.

149 § Mávssut luohhámušdoaimma dikšumis

Luohttámušolbmuid čoahkkin- ja eará mávssuin mearriduvvo váldostivrra dohkkehan bálkánjuolggadusas, man heiveheamis gielddaráđdehus mearrida.

16. Eará mearrádusat

150 § Álgavuoigatvuohta

Gieldda ássis sihke gielddas doaibmi servošis ja vuodđudusas lea vuoigatvuohta dahkat álgagiid gieldda doaibmamii guoski áššiin. Bálvalusa geavaheaddjis lea vuoigatvuohta dahkat álgagiid iežas bálvalussii guoski áššis.

Álgaga galgá dahkat čálalaččat dahje elektrovnnalaš áššegirjjiin. Álgagis galgá boahit ovdan, masa ášši guoská sihke álgaga dahkki namma, ruovttugiella ja oktavuodadieđut.

151 § Álgaga gieđahallan

Álgaga gieđahallá dat gieldda virgeoapmahaš, geas lea doaibmaváldi dahkat mearrádusaid álgagis dárkkuhuvvon áššis. Jos doaibmaválddálaš virgeoapmahaš lea doaibmaorgána, de álgagiin ja álgagiid vuođul čađahuvvon doaibmabijuin galgá addit doaibmaorgánii dieđu maŋjelabbos mearriduvvon láhkai.

Gielddaráđdehus galgá jahkásaččat njukčamánu loahpa rádjai buktit váldostivrii logahallama dan doaibmaváldái gullelaš álgagiin ja daid vuođul čađahuvvon doaibmabijuin. Váldostivra sáhtá seammás mearridit, mat álgagiin leat lohppii gieđahallojuvvon.

Eará doaibmaorgána earet váldostivrran doaibmaváldái gullelaš álgagiin galgá addit dieđu doaibmaorgánii dan láhkaid go dat leat mearridan. Doaibmaorgána sáhtá seammás mearridit, mat álgagiin leat lohppii gieđahallojuvvon.

Jos álgaga dahkkin leat uhcimustá guokte proseantta gieldda ássiin, de álgaga galgá guđa mánotbaji siste álggaheamis váldit doaibmaválddálaš virgeoapmahačča gieđahallama vuollái.

152 § Álgaga dahkkái addin dieđdut

Álgaga dahkkái galgá almmuhit mánotbaji siste álgaga boahtimis, man virgeoapmahaččas álgga gieđahallojuvvo, árvaluvvon gieđahallanáigi sihke geas fidne lassedieđuid álgaga gieđahallamis.

Dan maŋŋá go álgga lea gieđahallon lohppii, álgaga dahkkái galgá almmuhit, leago álgga dolvon doaibmabijuide.

153 § Áššegirjjiid vuolláičállin

Váldostivrra ja gielddaráđdehusa mearrádussii vuodđuduvvi soahpamuša ja čatnaseami vuolláičállá gielddahoavda.

Váldostivrra ja gielddaráđdehusa doaimmahusgirjji ja čállosa vuolláičállá gielddahoavda.

Eará doaibmaorgána mearrádussii vuodđuduvvi soahpamuša ja čatnaseami vuolláičállá doaibmaorgána áššegieđahalli.

Eará doaibmaorgána doaimmahusgirjji ja čállosa vuolláičállá doaibmaorgána áššegieđahalli.

Doaibmaorgána beavdegirjeváldosa vuolláičállá beavdegirjedoalli dahje doaibmaorgána mearridan eará olmmoš.

Doaibmaorgána áššegirjjiin addin váldosiid ja kopijaid duođašta riektagin beavdegirjedoalli dahje doaibmaorgána mearridan eará olmmoš.

Virgehálldašeaddji vuolláičállá mearrádusaid, soahpamušaid, čatnasemiid ja eará áššegirjjiid áššiin, maid ieš lea mearridan.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

Válmmaštallamii guoski áššegirjjiid vuolláičállá ášši válmmaštalli.

154 § Duodaštuslaš diehtunaddima vuostaváldin

Duodaštuslaš diehtunaddima sáhtá gieldda beales vuostaváldit giieldaráđđehusa ságadoalli, gielddahoavda sihke virgehálddašeaddji, gean gielddahoavda fápmuda.

Duodaštuslaš diehtunaddima sáhtá gieldda beales lávdegotti doaibmasuorggis vuostaváldá lávdegotti ságadoalli ja lávdegotti doaibmasuorggi njunuš virgehálddašeaddji.

Ohcejoga gieldda hálddahunorganisašuvdna

